Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto X., št. 28 („JUTRO“ št. 169 a) Ljubljana, ponedeljek 27. julija 1942-XX Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naroča se posebej in velja mesečno L. 3.— Za inozemstvo L 3.80

Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po tarifu

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Successi dell'arma aerea sopra Egitto e Malta

La divisione „Trento“ ha distrutto 16 carri armati nemici

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 26 luglio il seguente bollettino di guerra n. 789:

Sul fronte egiziano colonne di truppe e mezzi avversari sono state efficacemente colpite dalle nostre artiglierie. Formazioni dell'Asse hanno vigorosamente contrastato l'attività della RAF: tre apparecchi britannici risultano abbattuti. Nelle aspre recenti lotte si è distinto della divisione »Trento« anche il terzo battaglione del 62° Reggimento Fanteria che ha distrutto 16 carri armati nemici.

Reparti aerei italiani e germanici hanno attaccato le basi di Malta. Un Hurricane è precipitato ad opera della caccia tedesca. Due nostri velivoli non sono rientrati dalle loro missioni di guerra.

Uspehi letalskega orožja nad Egiptom in Malto

Divizija „Trento“ je uničila 16 sovražnih oboroženih voz

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 26. julija naslednje 789. vojno poročilo:

Na egiptski fronti so bile kolone sovražnih čet in pripomočkov uspešno obstreljevane od našega topništva. Formacije osi so krepko ovirale delavnost RAF: tri britanska letala so bila sestreljena. V trdih borbah teh dni se je odlikoval od divizije »Trento« tudi tretji bataljon 62. pehotnega polka, ki je uničil 16 sovražnih oboroženih voz.

Italijanski in nemški zračni oddelki so napadli oporišča na Malti. Po zaslugi nemških lovcev je strmoglavilo eno letalo tipa Hurricane. Dve naši letali se nista vrnili s svoje vojne misije.

Zmagoviti letalski spopadi

Operacijsko področje, 26. jul. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Na taktičnem polju so bile zaposlene tudi včerajšnji dan letalske sile obeh strani. Med tem delovanjem je prišlo nad bojišči do nekoliko spopadov, ki so se končali popolnoma v našo korist. Med tem ko je križarila v zaščito naših čet, je neka formacija Macchijev zadela ob dve formaciji sovražnih bombnikov, ki so jih spremljali številni lovci. Naša letala so se spustila takoj v napad in so v bitki zadela številne sovražnikove aparate. V področju na jugu od El Alameina so drugi Macchiji zadeli ob formacijo RRP 40, ki so letela v višini 4.000 m, ter na 12 Spitfireov, ki so leteli v višini 6.000 m. Naša letala so prisilila nasprotnika k borbi, v kateri sta bila dva sovražna lovca sestreljena, druga letala pa uspešno obdelana s strojnicami.

Nagli konec angleške ofenzive

Stockholm, 26. jul. d. K razvoju vojaškega položaja na egiptskem bojišču javljajo londonski poročevalci švedskih listov na osnovi informacij iz britanskih vojaških krogov, da so se borbe okrog El Alameina v poslednjih 24 urah iz začetnih britanskih napadalnih operacij reducirale na navadne topniške dvoboje. Švedski dopisniki pri tem izrecno pripominjajo, da igrajo v teh topniških dvobojih posebno važno vlogo nemški topovi kalibra 88 mm. Prvotne tankovske operacije so stopile docela v ozadje, vendar po informacijah švedskih dopisnikov pričakujejo vojaški eksperti, da se bo tankovsko delovanje prihodnji teden znova poživilo. Britanske čete so se morale po neuspelih napadih umakniti z večjega števila postojank, ki so jih zavzele v teku prvega ofenzivnega navala. Dopisnik švedskega lista »Nya Dagligt Allehanda« pripominja v svojem poročilu, da čeprav je britanski vrhovni poveljnik general Auchinlek pričel svojo ofenzivo morebiti samo z omejenimi cilji, vendar sedaj ni mogoče več zanikati, da niti ti omejeni cilji niso bili nikjer doseženi.

Odmev na Japonskem

Tokio, 26. jul. s. Japonski listi se bavijo obširno z nemškimi in zavezniškimi zmagami v odseku Rostova in z ugodnim položajem italijansko-nemških armad na egiptski fronti. V nekem poročilu iz Rima se »Asahi« bavi posebno s pomenom zasedbe oaze Sive na egiptkem ozemlju s strani italijanskih oddelkov.

SOS iz Moskve

Sovjetska poslanika v Londonu in Washingtonu neprestano, a zaman moledujeta za pomoč

Bern, 26. jul. d. Dopisnik švicarskega lista »Basler National Zeitung« javlja iz Londona, da je tamkajšnji »Times« objavil vest o neprestanih nujnih intervencijah sovjetskega poslanika Majskega pri britanski vladi za skrajno nujno pomoč. Istočasno je slične korake storil tudi sovjetski poslanik pri ameriški vladi Litvinov.

Dopisnik švicarskega lista pripominja, da je »Timesova« vest delovala kot alarm na britansko javnost. Švicarski dopisnik pravi, da kakor je sovjetski odpor lani zapadne velesile napravil docela imune napram zahtevam svojih zaveznikov, je zdaj pričelo v njihovih krogih prevladovati mnenje, da mora pomeniti nemški prodor na zapadni breg Volge ter na severno plat Kavkaza nič manj kot popolno razbitje vseh komunikacijskih linij, ki ostanejo sovjetski armadi za oskrbovanje ostalih frontnih odsekov. Nemški prodor na Volgo in Kavkaz pomeni za Sovjete izgubo ozemlja, na katerem prebiva 40 milijonov ljudi, izgubo polovice vseh vodilnih rudnikov, pretežno večino vseh izdelovalnic aluminija in aluminijevih izdelkov ter izgubo vseh petrolejskih vrelcev.

Stockholm, 26. jul. d. Švedski listi javljajo v soboto iz Londona, da se je v zadnjih 24 urah zelo pojačil pritisk britanske javnosti na angleško vlado v prilog takozvani drugi fronti v Evropi. Švedski listi pripominjajo k tej ugotovitvi, da se vse bolj potrjuje domneva, da gre za organizirano kampanjo, ki jo v prilog drugi fronti vodijo gotovi krogi v Angliji in pripominjajo, da je kot dokaz k tej domnevi kot posebno značilnost treba omeniti dejstvo, da ministrski predsednik Churchill kakor drugi člani britanske vlade že naravnost tonejo v poplavi pisem, ki se stekajo z vseh delov Anglije in v kateri brez izjeme vse ljudske plasti zahtevajo ustanovitev druge fronte v Evropi. Nadalje javljajo švedski listi o številnih zborovanjih in demonstracijah, ki se pojavljajo vse češče v Londonu in prav tako dokazujejo, da stoji v ozadju te kampanje neka sistematična organizacija. Tako napovedujejo za danes novo množestveno zborovanje na Trafalgar squareu, kjer se bo hujskalo za drugo fronto.

Švedski listi pripominjajo, da povzroča ta kampanja v britanskih političnih krogih veliko zaskrbljenost in »Goeteborg Posten« javlja, da utegne ogromni pritisk, ki se izvaja na britansko vlado, morebiti dovesti celo do prenagljenih odločitev, posebno še, ker obupen položaj Sovietov na južnem delu vzhodnega bojišča kampanjo, ki se vodi za takozvano drugo fronto, tudi s svoje strani direktno ojačuje. V angleških krogih so si zdaj namreč na jasnem, da čeprav je bil Timošenko morebiti rešil del svojih čet pred uničenjem, vendar ni v stanu držati še preostalega dela Donske kotline!

Osne podmornice zadajajo Ameriki vedno hujše skrbi

Izgube ameriškega brodovja strahotno naraščajo — Mobilizacija zasebnega brodovja za patrolno službo

Lizbona, 26. jul. d. Iz Washingtona javljajo, da je ameriški mornariški minister polkovnik Knox včeraj zvečer napovedal mobilizacijo privatnih lahkih ladij, predvsem jadrnic, ki naj bi pomagale okrepiti patrolno službo ob ameriških obalah. Delovanja nemških podmornic v ameriških vodah je zadnji čas doseglo tolikšen obseg, da je sedanja patrolna služba, ki jo vrše edinice ameriške vojne mornarice, docela nezadostna in izgube ameriškega trgovinskega brodovja ob ameriških obalah vznemirljivo naglo naraščajo. Ameriški mornariški minister je pozval vse lastnike jadrnic, da priglase svoje ladje poveljništvu pomožne patrolne službe, ki je bilo osnovano. Kakor se je izvedelo s pristojnega mesta, bo predvidoma uvrščenih v to pomožno patrolno službo okrog 1000 lahkih jadrnic.

Berlin, 26. jul. s. Iz nekega vojnega poročila, ki ga objavljajo berlinski dnevniki, je razvidno, da se je vrnila te dni na svoje oporišče podmornica ladijskega poročnika Wita z dolgega in sijajnega operacijskega potovanja v ameriških vodah. Ta podmornica je potopila 73.678 ton sovražnega ladjevja, to je najvišje število potopitev, kar jih je dosegla kakšna podmornica v ameriških vodah.

Duce na bojišču v Afriki

Tri tedne se je mudil na operacijskem področju ter pregledal fronto in zaledje — Na povratku se je ustavil v Atenah

Rim, 26. jul. s. Od 29. junija, dneva zasedba Marse Matruha, do 20. julija se je Duce mudil v operacijskem področju Marmarike. Razen vsakdanjih raportov v sedežu vrhovnega poveljstva Severne Afrike je inspiciral čete, letališča, pomorska oporišča, italijanske in nemške vojne bolnišnice, taborilna in vežbalna središča, vasi italijanskih kolonov in je razdelil odlikovanja pilotom 5. zračne eskadre. Nepričakovani pregledi Duceja so vzbujali velikansko navdušenje med četami, ki se po izvršitvi 700. km skoka preurejene, oskrbljene in z visoko moralo pripravljajo, da započnejo z nemškimi tovariši drugo fazo bitke.

Na povratku je Duce ostal nekoliko ur v Atenah, kjer sta ga na letališču pričakovala general Geloso, poveljnik 11. armade, in minister Chigi. Po tradicionalnem obisku Akropole je odšel Duce med grenadirje 3. polka in med konjenike milanskega polka, kjer so ga povsod sprejeli z ognjevitimi manifestacijami. Na sedežu italijanske delegacije je Duce sprejel nemškega ministra v Atenah von Haltenburga, poglavarja grške vlade generala Tsola Koglua, gospodarskega ministra dr. Gotzamanisa, in atenskega župana Georgjadosa. Ti zastopniki oblasti so predložili Duceju čestitke atenskega prebivalstva.

Zvečer 20. julija je Duce v redu pristal na letališču v Guidoniji, potem ko je v 20 dneh preletel nad 6000 km nad morji in nad puščavo.

SIJAJEN PODVIG ITALIJANSKIH KRIL

Italijansko letalo tipa „Savoia-Marchetti“ je preletelo progo Rim—Tokio in nazaj ter poneslo italijanski pozdrav japonskemu narodu in s tem znova manifestiralo zmogljivost in neprekosljivost italijanskih letalcev

Rim, 26. jul. s. Naše letalo tipa »Savoia-Marchetti« z velikim akcijskim radijem je poneslo iz Rima v Tokio tovariški pozdrav italijanskega ljudstva v orožju japonskemu narodu, ki se bije skupaj z nemškim za isto pravično stvar. Aparat, ki ga je pilotiral polkovnik Moscatelli, 22kratni zmagovalec Atlantika, je svojo misijo dovršil in se vrnil v Italijo, kjer je srečno pristal na nekem letališču srednje Italije po poletu 26.000 km od Evrope do Azije in nazaj. Polet se je izvršil v najpopolnejšem redu. Posadko so sestavljali pilot-major Mario Curto, pilot-stotnik Publio Magini, podporočnik radioaerologist Ernesto Mazzotti in narednik-motorist Ernesto Leoni.

Letalci so bili deležni najvišje nagrade s tem, da jih je ob pristanku sprejel Duce, ki sta ga spremljala Tajnik stranke in podtajnik za letalstvo. Navzoči so bili tudi admiral Abe, načelnik japonske pomorske mornariške misije, polkovnik Šimizu, vojni letalski ataše in poveljnik Mitsonobu, mornariški in letalski ataše japonskega veleposlaništva, dalje letalski ataše pri nemškem veleposlaništvu von Pohl in drugi zastopniki oblasti in političnih ter vojaških hijerarhij.

Polkovnik Casero, načelnik kabineta v ministrstvu za letalstvo, je prebral poslanico, ki sta jo poslala vojni in mornariški minister Japonske preko Duceja letalcem, poslanico, v kateri izražata občudovanje japonskega ljudstva za novo veliko dejanje fašističnih kril. Duce je izrazil svoje visoko zadovoljstvo letalcem in ko se je poslovil od japonskih oblasti, je zapustil letališče sredi živih manifestacij.

Berlin, 26. jul. s. Vest o novem ponosnem dejanju italijanskega letalstva, ki je dospela v Berlin zvečer, je vzbudila največje navdušenje v prestolniških krogih. Polet 26.000 km iz Rima v Tokio in nazaj, ki ga je izvršil v izredno težkih okoliščinah poveljnik Moscatelli, dobro znan v nemških letalskih krogih, navajajo tu ne samo kot dejanje izrednega poguma, temveč tudi kot dejanje visokega simboličnega pomena v političnem in vojaškem pogledu. V Berlinu podčrtavajo dejstvo, da je sam Duce prišel pozdravit poveljnika Moscatellia in njegovo posadko, ko so se vrnili s tega legendarnega poleta. Nemško letalsko orožje, poudarjajo v tukajšnjih vojaških krogih, ki je imelo že neštetokrat priliko oceniti visoko kakovost italijanskih letalcev, ki se borijo bok ob boku z nemškimi tovariši na vseh frontah te velikanske vojne, čuti istotako ponos, ki navdaja danes srce vseh Italijanov, ki so ponosni nad veličastnim dejanjem. Smatrajo ga tudi za vojaško zmago, ki si jo je dobila Italija. Polet je pokazal, da italijanska modra krila držijo kakor nemška nadvlado na nebu Evrope in Afrike in da znajo poleteti, kamorkoli hočejo in kadarkoli hočejo.

Berlin, 26. jul. s. Polet Rim—Tokio—Rim, ki ga je izvršila posadka pod poveljstvom polkovnika Moscatellia, vzbuja velikansko zanimanje in simpatične komentarje v tisku ter v vseh krogih Švice. Podčrtavajo zlasti, da so fašistična krila edina, ki letijo preko celin v vojni in obnavljajo svoja slavna dejanja tudi na področju odnošajev med narodi, kjer so si pridobila že toliko častnih priznanj.

Proti Kavkazu

Po zavzetju Rostova so prodrle nemške čete preko Dona ter prodirajo na kavkaško področje — Zavrnjeni napadi pri Voronežu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. jul. Nemško vrhovno poveljništvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Južno in vzhodno od Rostova je bil po hudih borbah izsiljen prehod čez Don. Poskus sovražnika, da bi na južni obali Dona zgradil urejeno obrambno fronto, se je izjalovil. Ob izlivu Dona je bila od letal potopljena sovjetska topničarka, na Volgi pa so bojna letala pri dnevnih in nočnih napadih zažgala dve petrolejski ladji s 6000 tonami in potopila tri velike z vojnimi potrebščinami natovorjene vlačilce. V velikem loku Dona so nemške in rumunske čete v borbi s sovražno pešadijo in tanki ter so s svojimi prednjicami dosegle Don.

Na prostoru pri Voronežu so se tudi včeraj izjalovili vsi napadi Sovjetov na odločnem obrambnem duhu naših čet. Severozapadno od Voroneža so bila velika zbirališča sovražnih čet z združenim napadom pešadije, tankov in letal razbita. Protinapadi sovražnika so ostali brez uspeha. Samo v odseku ene pešadijske divizije je bilo uničenih 48 sovražnih tankov.

Na ostali vzhodni fronti samo borbe krajevnega pomena.

Na Malti so bila dosežena nova uničenja naprav na letališčih Lucca in Hal Fara. Pred Port Saidom je bila večja sovražna trgovska ladja poškodovana z bombami.

Na vzhodni obali Anglije so nemška letala v pretekli noči pri dobri vidnosti bombardirala luko Midlendsborough z velikim številom rušilnih in zažigalnih bomb. Po eksplozijah so nastali obširni požari.

Po breznačrtnem napadu posameznih angleških bombnikov na področju Mene in Rena so angleška letala v pretekli noči napadla zapadno Nemčijo, zlasti Duisburg, Bromberg in Mörs. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Predvsem v stanovanjskih okrajih je nastala velika škoda. Nočni lovci in protiletalska obramba so sestrelili 11 napadajočih bombnikov.

Sovjetski bombniki so napravili brezuspešne motilne polete nad Vzhodno Prusijo. Sovjetsko letalstvo je izgubilo dne 24. in 25. julija 128 letal. Pet lastnih letal pogrešamo.

Borba za Batajsk

Berlin, 26. jul. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta javljajo, da je po zaključku okupacije Rostova nemško letalstvo pričelo s silovitimi napadi na mestece Batajsk, ki leži na južnem bregu Dona nasproti Rostovu. Mesto Batajsk predstavlja strategično izredno važno pozicijo na poti proti Kavkazu. Med Rostovom in Batajskom leži železniški most, ki je bil že pred nekaj dnevi porušen. Nemška letala zdaj v neprestanih napadih rušijo železniško postajo v Batajsku ter vobče železniške proge in železniške naprave ter druge prometne objekte. Očitno je namen, ki ga nemško vrhovno poveljništvo zasleduje s temi napadi, za vsak primer onemogočiti, da bi Batajsk mogel služiti kot izhodiščno oporišče za sleherni poizkus morebitnega sovjetskega protinapada. Batajsk predstavlja danes končno železniško postajo za vse železniško omrežje, ki vodi s kavkaškega področja proti Rostovu. Dokler je to železniško omrežje še v sovjetski posesti, je treba zagotoviti, da sovjetski vojaški transporti ne bi mogli doseči zaključne postaje in križišča v Batajsku. Nemški letalski napadi na Batajsk se v velikem obsegu nadaljujejo.

Berlin, 26. jul. d. Nemške čete so tudi včeraj ves dan nadaljevale uspešno obrambne borbe na prostoru severno in severnozapadno od Voroneža. Kakor javljajo v soboto s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so v teh borbah nemške čete uničile 103 sovražnikove tanke. Na prostoru pri Rostovu so nemške čete v petek nadaljevale z očiščevanje terena. Redke preostale razkopljene sovjetske edinice so bile uničene in rostovsko ozemlje popolnoma očiščeno sovražnika.

Pomen padca Rostova

Ženeva, 26. jul. s. Padec Rostova, piše »Tribune de Lausanne«, je najhujši udarec, ki je zadel sovjetsko vojsko od začetka vojne. To je industrijsko, železniško in cestno središče prvega reda, zelo važna trgovinska luka in idealno oporišče, ki ga bodo nemške vojske lahko uporabljale za operacije proti Kavkazu. Padec Rostova je imel velik odmev tudi v Londonu in v Washingtonu, kjer ne bi smeli imeti več iluzij o resnosti strateškega položaja v Južni Rusiji. »Gazzette de Lausanne« pripominja, da so nemške čete z zavzetjem Rostova dovršile zasedbo donskega loka, kar je povzročilo veliko spremembo na spodnjem odseku, kjer obstojita sedaj dve ločeni fronti: Prva, ki gre od Murmanska do Dona in druga, ki gre od Rostova ter se širi proti Kavkazu in je dolga okrog 1000 km.

Nemško letalstvo v stalnem napadu

Berlin, 26. jul. d. O delovanju nemškega letalstva v okviru nemških ofenzivnih operacij na južnem delu vzhodnega bojišča javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, da so v petek močne formacije nemških lovskih in borbenih letal z velikim uspehom neprestano napadale umikajoče se sovjetske kolone, ki se v velikem neredu pomikajo v več smereh na prostoru vzhodno od Rostova. Neprestani napadi nemških bombnikov-strmoglavcev in nemških borbenih letal so prizadejali velike izgube boljševiškim oddelkom, koncentriranim na več točkah vzdolž reke Dona in ob Donovih mostiščih. Jugovzhodno od Rostova so nemška letala z bombami vseh kalibrov, kakor tudi s strelnim orožjem napadala sovražnikove tovorne vlake z velikimi četami ter transporte s fronte umaknjenega vojnega materiala. Na mnogih točkah je bila od direktnih bombnih zadetkov sovražniku prizadejana velika škoda. Na več točkah so bombne eksplozije vrgle s tirov lokomotive in vagone. Na več krajih, kjer se sovjetske čete umikajo preko Dona, je sovražnik v zaščito svojih mostišč vrgel v borbo večje število svojih lovskih letal, ki naj bi umikajoče se sovjetske kolone ob prehodu čez reko ščitile pred uničujočim ognjem nemškega letalstva. Nemško lovsko letalstvo se je s temi sovjetskimi zaščitnimi letalskimi skupinami ponovno spustilo v borbo ter je v teh napadalnih zračnih spopadih, ki so bili mestoma zelo ogorčeni, sestrelilo 25 sovjetskih lovskih letal.

Berlin, 26. jul. d. V delovanju nemškega letalstva nad vzhodnim bojiščem je prišlo do ogorčenih borb ne samo na glavnem ofenzivnem frontnem sektorju na jugu, marveč tudi na centralnem in severnem frotnem odseku. Sovjetsko letalstvo je bodisi v kratkih borbah, bodisi na terenu izgubilo ta dan vsega skupaj 83 letal. Kakor javljajo s pristojnega vojaškega mesta, pa so nasprotno znašale celokupne nemške letalske izgube v petek samo 36 letal.

Letalska vojna na zapadu

Berlin, 26. jul. d. V petek je manjša skupina britanskih letal ponovno poskusila napasti neke vojaške važne naprave na obalnem področju severne Francije. Kakor javljajo o tem napadu s pristojnega nemškega vojaškega mesta, je takoj nastopila proti sovražnikovi letalski skupini nemška protiletalska obramba, ki je po kratkem ognju sovražnika prisilila k umiku. Od sovražnikovega napada je bila samo na nekaterih krajih povzročena neznatna gmotna škoda in nekaj civilnih oseb je bilo ranjenih.

Nadaljevanje na 2. strani

Berlin, 26. jul. d. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, je v petek neko britansko letalo poskušalo prodreti nad belgijsko ozemlje. V akcijo je stopilo nemško mornariško topništvo, ki je sovražno letalo pogodilo tako, da se je v plamenih zrušilo na tla.

Poostrena kontrola na železnicah

Berlin, 26. jul. d. Nemška vojaška oblastva, so kakor se je izvedelo s pristojnega službenega mesta, odridila poostrene kontrolne mere na vseh železniških postajah v zasedenem delu Francije, kakor tudi v Belgiji in Holandski. Med drugim bo v bodoče civilnemu prebivalstvu dovoljen dostop v železniške objekte samo s posebnimi oblastvenimi dovolilnicami.

Posebno odlikovanje za zimske borbe na vzhodu

Berlin, 26. jul. s. Vodja Rajha je pred kratkim ustanovil novo odlikovanje, ki se imenuje kolajna za vzhod in ki se bo podeljevalo vojakom, ki so se med zimskimi borbami 1941-42 v Rusiji najbolj odlikovali. Prvi odlikovanec je bil poveljnik neke pehotne stotnije, ki je na severnem odseku s posebnim pogumom vso zimo odbijala besne boljševiške napade.

Vojna na morju

Lizbona, 26. jul. d. Na krovu parnika »Castillo« je dospelo v luko na otoku Vicente v skupini Kapverdskih tokov 10 preživelih mornarjev z britanskega petrolejskega parnika »British Woman«, ki je bil od nemške podmornice torpediran in potopljen 14. julija severno od Kapverdskega otočja. Potopljeni britanski parnik je plul s tovorom bencina za britansko garnizijo v Gibraltaru. Posadka je štela 56 mož, vendar je usoda ostalih mornarjev razen desetorice, ki se je rešila na otok Vicente, docela neznana.

Buenos Aires, 26. jul. s. Mornariški oddelek Zedinjenih držav sporoča, da je bila v Karibskem morju [illegible] potopljena trgovin[illegible] tonaže.

Usoda sovjetskega črnomorskega brodovja

Ankara, 26. jul. d. Vest o padcu Rostova je v Turčiji povzročila izredno močan vtis in v merodajnih turških krogih so mnenja, da se je položaj za Sovjetsko unijo s padcem Rostova skrajno poslabšal. V odgovornih turških krogih opozarjajo v zvezi z obetajočim se naglim nadaljnjim prodiranjem nemških sil proti Kavkazu na to, da bo v kratkem Sovjetska unija prišla v položaj, ko njeno preostalo črnomorsko brodovje ne bo imelo več nobenega oporišča. Sovjetske vojne ladje, ki se zdaj za silo oskrbujejo v manjših črnomorskih lukah pod Kavkazom, bodo tedaj prisiljene zapluti na odprto morje.

Sončna nedelja cerkvenih praznikov

V Šentjakobu so proslavili žegnanje, v stolnici in pri frančiškanih pa sta bili dve zlati maši

Ljubljana, 26. julija

Na današnjo nedeljo, na god sv. Ane, pogačarske, kakor jo imenuje ljudska vremenska modrost, ker je o sv. Ani pšenica za pogače zrela pri nas, se je nad mestom in pokrajino že zgodaj zjutraj razgrnilo vedro, sinje nebo, s katerega je sonce s polnimi prgišči usipalo gorkoto, kar daje upanje, da bomo deležni še nekaj lepih, resnično poletnih dni. V tem vas potrjuje tudi vreme, ki smo ga imeli v soboto, na sv. Jakoba dan. Če na sv. Jakoba sonce sije, pravijo kmetje, debela bo leča. Čisti zrak o sv. Jakobi ti shrambe žita polni. Sicer je pa vse v enem, dobro in zlo, kakor zmerom v naravi: če je sv. Jakob lep, mrzli bodo svetki (božični prazniki), a obilna bo jesen, to je znano vsem ljudem.

Lepi sončni obeti so že zgodaj zvabili množice kopalcev na Ljubljanico, zlasti na bregove novega ljudskega kopališča pod Špico. Vreme zadnjih dni ljubiteljem sonca, zraka in vode ni bilo prav naklonjeno, zato pa Ljubljančani zdaj s toliko večjo vnemo izkoristijo vsako uro vedrine, da se naužijejo ultravijoletnih žarkov in si za zimo naberejo zalogo energij.

V šentjakobski fari so danes imeli žegnanje. Takšni prazniki so bili v mirnih časih dnevi telesnih užitkov, kakršnih vojni čas ne dovoljuje, a kjer je tradicija tako živa kakor v tem starem, častitljivem okraju našega mesta, ljudje še poskrbe, da se svetek vsaj malo loči od petka. V marsikateri družini so dolge mesece štedili, da je bilo danes malo slovesnejše pri obedu. Cerkvene svečanosti so se v župni cerkvi začele včeraj ob 6. zjutraj in so z majhnimi predsledki trajale ves dan. Danes ob 11. je bila slovesna sv. maša, za nocoj ob 7. pa so najavljene pete litanije Matere Božje z govorom škofa dr. Rožmana. — Še svečanejše cerkveno slavje pa je bilo v stolnici, kjer je stolni kanonik Alojzij Stroj ob 10. pel svojo zlato mašo. Slavnostni govor je imel škof dr. Gregorij Rožman. Cerkveno opravilo, ki so se ga udeležili številni predstavniki cerkvene hierarhije, organizacij in korporacij, med njimi tudi številni bivši slavljenčevi učenci, je poteklo prisrčno svečano. Stolni zbor je ob spremstvu orkestra, pomnoženega s trobentami in pavkami, zapel veličastno Haydnovo mariaceljsko mašo in Riharjev »V zakramentu«. Redki, spoštovanje vredni praznik, ki ga je doživel zlatomašnik, je bil zanj in za vse, ki ga poznajo in spoštujejo, toliko večje doživetje, ker je tik pred zlato mašo iz Rima prispela vest, da je papež Pij XII. stolnega kanonika Alojzija Stroja imenoval za svojega »hišnega prelata«. K visokemu odlikovanju in priznanju novemu papeževemu prelatu tudi naše čestitke. — Ob 11. pa je bila v frančiškanski cerkvi slovesna zlata maša, ki jo je daroval katehet g. Viktor Šega. Zlatomašniku je spregovoril jubilejno besedo župnik p. Krizostom, na koru pa je sodeloval akademski cerkveni pevski zbor. Popoldne je zlatomašnik imel slovesne litanije z blagoslovom, nato pa je delil zlatomašne spomine.

V kulturnem življenju, ki je bilo letos — v prvem letu našega življenja pod italijansko upravo — izredno živahno, pa so se počasi vendarle približale počitnice. V galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti sta bili danes zaključeni razstavi akad. kiparja Nikolaja Pirnata in akad. slikarja Rajka Slapernika, ki sta brez dvoma — vsaj moralno, v umetniškem pogledu — dosegli prav lep uspeh. Nikolaj Pirnat je vzbudil pozornost s serijo risb in karikatur, o katerih se zdi, kakor da pomenjajo začetek nove dobe v umetnikovem razvoju, prav tako pa je žel mnogo priznanja Slapernik s svojimi olji in temperami. Podoba pa je, kakor da se mnogi izmed nas, zlasti premožnejši sloji, še zmerom ne azvedajo svoje dolžnosti do kulture in njenih duhovnih vrednot. Obiskovalcev je bilo v teh tednih, odkar sta bili razstavi odprti, v resnici lepo število, vendarle je bilo premalo kupcev med njimi. In vendar so, na primer, prav Pirnatove risbe in karikature najlepši, najprimernejši spominčki iz naših dni, vredni, da bi krasili dom vsakega meščana ali izobraženca. Sicer pa ni še nič zamujenega — še zmerom je čas, da z odkupom kakega dela pomagate umetniku v njegovih naporih.

Drama je danes z uprizoritvijo Nicodemijeve »Učiteljice« za nekaj časa zaključila svoje delo, v Operi pa so snoči dajali »Boheme« z Zlato Gjungjenčevo in Lipuščkom v glavnih vlogah. Gledališče je bilo zelo dobro obiskano in občinstvo je izvajalce nagradilo z živahnim odobravanjem. Opera bo odprta še nekaj dni.

Nujno opozorilo

Vsi otroci, ki so bili sprejeti za počitniško kolonijo ob morju, se morajo predstaviti v spremstvu staršev 28. t. m. ob 9. uri Zveznemu poveljstvu GILL na Cesti Viktorja Emanuela III. 28 (bivši Bleiweisovi cesti).

Nagradni natečaj zborovskega petja za l. XX

Na sedežu Gilla se je vršila razdelitev diplom in spričeval šolam in učiteljem, kateri so se odlikovali v natečaju zbornega petja, ki ga je bil dovolil Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino ter ga zaupal Gillu v izvedbo. Prisotni so bili Zvezni tajnik, comm. Depoli, Kr. šolski komisar, člani ocenjevalne komisije, vodilni funkcionarji Gilla ter vodje krajevnih šolskih zavodov z učitelji pevskih zborov. Zvezni tajnik se je zahvalil vsem prisotnim ter izrazil svoje veselje nad sijajnimi uspehi zborovskega natečaja za leto XX., za katere gre zasluga predvsem posameznim učiteljem, ki so znali izoblikovati glasove slovenske učeče se mladine.

Nogomet — svetovna igra

Ena zadnjih mednarodnih satistik za nogomet izkazuje na vseh petih celinah naše zemlje 66 državnih nogometnih zvez z okroglo 85.000 društvi in nekako 3 milijoni člani. To so oficielne številke, h katerim pa je treba prišteti še številne nogometne enajstorice, ki delujejo izven območja oficielnih organizacij, tako da je treba tem 3 milijonom prišteti še najmanj 1 milijon nogometašev. Te ugotovitve so dale italijanskemu strokovnjaku za nogomet in znanemu novinarju Mariu Zappi povod, da je v svoji knjigi o nogometu zapisal tudi nekaj misli, kako bi se dala razlagati ta velika, po vsem svetu razširjena privlačnost okroglega usnja.

Glavni vzrok, tako piše, je morda privlačna sila, ki jo je imela vsaka igra z žogo že pri starih narodih, bodisi pri Grkih ali Rimljanih ali v srednjeveški Normandiji ali pri florentinskem načinu igranja z žogo, za katerega so bila že določena stroga pravila. Borba in igra za žogo je zmerom navduševala mladino in potegnila s seboj tudi gledalce. Poseben razlog, da ima nogomet toliko pristašev, pa izvira verjetno tudi od tod, ker ima ta igra izrazito borbeni značaj, ki zahteva od posameznika ne samo telesnih sil, temveč tudi mnogo tehnike in spretnosti ter tudi zvijače. Nogomet ima razen tega tudi to srečno posebnost, da se v njem lahko borbenost stopnjuje in navdušenje zanj prehaja od posameznika na celo moštvo in od moštev dalje na še tako velike množice.

Igra poteka v stalno naraščajočem ritmu, bodisi za gledalca bodisi za igralca. Situacije v tej igri se menjavajo tako, da stalno držijo gledalce v napetosti, bodisi kadar se one razvijajo v smeri napada ali pa iz obrambnih postojank. V nobeni drugi sportni panogi občinstvo ne doživlja tako živahno dogodkov na igrišču kakor baš pri nogometu in ga prav za prav ni mogoče ločiti od igre. To je nenadomestljivi in skoraj bi dejali plastični smisel te borbe. Slednjič so njena pravila in njen razvoj lahko razumljiva za vsakogar, kar je prav tako vplivalo na to, da so jo vzljubile take množice igralcev in gledalcev.

V nekaj vrstah

Švedski atlet in rekordni rekorder Gundar Hägg je v Malmöu dosegel že svoj četrti svetovni rekord v teku zadnjih treh tednov. S časom 5:16.4 je na progi 2000 m izboljšal dosedanjo svetovno znamko Američana Romanija kljub slabemu vremenu za štiri desetinke sekunde.

Nemški olimpijski prvak Wölke je v metu krogle te dni postavil najboljši izid letošnje sezone v Nemčiji, in sicer s 15.73 metrov.

Na Portugalskem so pred kratkim zabeležili nov državni rekord v plavanju na progi 200 m hrbtno, in sicer s časom 2:42.2 po zaslugi znanega plavalca Maria, ki je izboljšal staro znamko za 2.6 sekunde.

V Rimu bo danes že dolgo nameravani povratni dvoboj med evropskim prvakom v polteški teži Italijanom Luigijem Musino in švedskim prvakom v težki teži Olle Tandbergom. Za Musino bo pomenil izid tega srečanja več kakor običajno uveljavljenje, saj bo z morebitno zmago dobil najboljšo izkaznico za nastop in borbo za nasledstvo Schmelingovo.

Nedavno je hrvatska atletska zveza v Zagrebu verificirala nove rekorde v Neodvisni Državi Hrvatski, in sicer za naslednje atlete z naslednjimi rezultati: na 100 m Gal 11.2, na 200 m Urbič 24, na 400 m Franjo Srakar 53.9, na 800 m Jože Kotnik 2:00.3, na 1500 m Kotnik 4:04.6, na 5000 m Kotnik 15:29.2, v stafeti 4×100 45.3, v skoku v daljino Urbič 6.95, v skoku v višino Abramović 1.77, ob palici Ivanuš 3.40, v troskoku Gal 13.70, v metu krogle Mioščć 13.52, v kopju Markušič 55.86 in v kladivu Puhovič 44.36. V metu diska rekord ni registriran.

Čisto na kratko

Italijanski tekači na srednje proge so se predvčerajšnjim v Firenci lotili rušitve dveh državnih rekordov, in sicer na progah 1000 in 3000 m, ki ju branita Lanzi z 2:26.5 in Cerati z 8:27.4. Poskus je uspel samo na prvi progi, na kateri je tekač Pederzoli iz Genove izboljšal rekordno znamko za 3 desetinke sekunde na 2:26.2. Ceratijev rekord je ostal še v veljavi, kajti najboljši tekač na tej progi Vitale je dosegel »samo« čas 8:29.8.

Hrvatsko nogometno prvenstvo se bliža zaključni fazi. Dne 2. avgusta bodo prve izbirne tekme po posameznih skupinah, ki se bodo nadaljevale še teden dni pozneje, odločilna srečanja med obema zmagovitima moštvoma iz obeh skupin pa bosta v dnevih 13. in 20. septembra.

Na številne teniške turnirje izven doma se pripravljajo hrvatski teniški igralci. Te dni igrajo v Bukarešti proti Rumunom, teden dni pozneje pa bodo nastopili še proti Bolgarom v Sofiji. V nadaljnjem jih čaka sredi avgusta povratni dvoboj za rimski pokal z Italijo v Viareggiu, v mesecu septembru pa se nameravajo odzvati še vabilu Slovakov za enkratno gostovanje v Bratislavi.

V borbah pred Sebastopoljem je padel znani nemški sportni delavec Fritz Schmidt, ki je bil vodja sportnega okrožja v Hessenu.

Iz Hrvatske

Ministra dr. Lorković in dr. Petrić ter pooblaščenec zunanjega ministrstva dr. Turina so te dni obiskali Prijedor.

Podjetja z več kakor 50 delavci morajo na zahtevo hrvatskega gospodarskega ministrstva zbrati podatke o številu zaposlenih delavcev in njih družinskih članov, da jim bodo oblastva lahko zagotovila živila.

Celso Maria Garatti:

Zaročenec

Jaz se nisem hotel zaročiti.

Dekleta mi ne pripovedujejo, da so mladeniči, s katerimi se naskrivaj objemajo, »njihovi bratranci, ki jih že toliko časa niso videle, in pobratimi iz otroških dni, ko smo se, pomisli, desetletni skupaj igrali zdravnika«.

Matere me ne pogledujejo z nežnostjo in mi ne tipajo obisti, kakor imamo navado, kokošim na trgu tipati želodce.

Pa naj bo!

Ne ugaja mi, da bi trope razposajenih fantalinčkov hodile za menoj.

In ne ugaja mi nositi kravato, ki sem jo kdaj prej opazil na nekem drugem okrog vratu.

Predvsem pa mi ne ugaja, poslušati »Molitev device« na klavirju.

Jaz to lahko storim; zaročenec ne.

Kadar razposajeni fantalinčki predmestnih četrti od daleč zagledajo zaročenca in zaročenko, na mah prenehajo igrati in si drug drugemu požvižgajo.

Z malih trgov in dvorišč pritečejo novi sovrstniki.

Takoj stavijo in se razdelijo v stranke. Prva skupina prisega, da bo zaročenec svojo zaročenko imenoval »Lulù«, druga »Fifi«, tretja »Ljubezen moja«, četrta »Dušica mojega življenja«.

Oni vedo vse o tem. Sledijo zaročencu v molčečih skupinah in pošiljajo tiste, ki imajo najboljša ušesa, naprej.

Zaročenec, ki o vsem tem nima pojma, stisne dekletu roko.

»Lulù, ljubezen moja!« reče z ginjenim glasom.

»Rekel je Lulù,« kričijo fantalini. »Rekel je Ljubezen moja«.

Tisti, ki so stavili, da bo rekel »Lulù«, in tisti, da bo dejal »Ljubezen moja«, se glasno prepirajo in si skočijo v lase.

Podpluti in opraskani obkolijo zaročenca.

»Kako ste rekli?« vprašajo.

»Rekel sem Lulù, ljubezen moja.«

»In kaj še rečete?«

»Rečem Fifi, dušica mojega življenja.«

»Na kant nas je spravil!« kričijo otroci in vsak vzame svoj drobiž, ki ga je določil za stavo.

Zaročenec ima v glavnem ime, rojstne podatke in še kaj, kar je za praznovanje primerno. Ob taki priliki mu zaročenka pokloni kravato. So to nenavadne kravate rumene barve z zelenimi progami, rdeče ali sinje.

Zaročenci so jih primorani nositi in stopajo s sklonjeno glavo in umirajo od sramu. Ta ali oni skrivaj joče. Potem se zvečeri in zaročenka sede h klavirju in zaigra »Prošnjo device«.

Zelo redki so med njimi taki, ki, kadar dospo do te točke, vržejo poklonjene kravate na mizo, zažvižgajo nesramno pesem in namesto da bi rekli: »Fifi«, »Lulù« in »Ljubezen moja, dušica mojega življenja«, zmerjajo kakor še nikdar.

Drugi na splošno potrpe.

Evo, zakaj se nisem hotel zaročiti in se nikdar ne bom.

Odkod ringlo?

V nekem dnevniku je 23. julija Ksaver Ipsilanti ugibal, kako se reče po naše ringlo, rod. ringloja. Uganil je, da bi bilo: **debela cibora.** K temu naj pripomnim, da piše Pleteršnikov slovar št. 82 »francoska cibora, die Mirabelle (Reine-Claude)«. Če pogledam še Bartelov nemški besednjak, najdem pod Mirabelle: mirabela, cesarska slitva. Ako vam ringlo ne ugaja, vedite, da cibora izhaja iz bavarske zeibern, kakor je pribil že Levstik. Za mnoge kulturne rastline moramo reči, da se je z rečjo samo prevzel navadno tudi tuji izraz, tako črešnja, Kirsche, ciliegia, cerise itd. Domačega izraza nimajo za premnoge sadeže niti največji evropski jeziki, marveč rabijo izposojenko. Zato naj ostane kar ringlo, če je dosti udomačen. Ako pa ga tako govori samo ljubljanski trg, bi se lahko vzela pravilnejša izreka: renkloda. Čudno je namreč ta beseda okleščena. Kdo ji je nemilo odtrgal končni d? Kraljica Klavdija ali francoško Reine-Claude naj ohrani svoj d! Kdor je zatrosil okrnjenko ringlo, je podoben Stritarjevi osebi, ki se pači: egoá namesto égoïste.

Slično neumnost govori, kdor pravi: žakè, nam. žaket, franc. jaquette. Ona oblika more biti samo jacquet, torej neka igra ali pa imence za veverico. — Renklodojedec.

Radio Ljubljana

PONEDELJEK, 27. JULIJA 1942-XX

7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Pesmi in napevi. 8 Napoved časa — poročila v italijanščini. 12.20 Koncert srama »Ljubljana«. 12.45 Koncert terceta sester Stritarjevih. 13 Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20 Filmska glasba — vodi dirigent Angelini. 14 Poročila v italijanščini. 14.15 Koncert radijskega orkestra — vodi dirigent D. M. Šijanec — glasba za godalni orkester. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Operna glasba na ploščah. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Lahka glasba. 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45 Simfonični koncert vodi dirigent Ugo Tansini. V odmoru: Predavanje v slovenščini. 21.40 Zanimivosti v slovenščini. 21.55 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer — I. violina A. Dermelj — II. violina, C. Sedlbauer — čelo, V. Šušteršič — viola). 22.45 Poročila v italijanščini.

Zaupna posvetovalnica

»Nepotrpežljiva Tatjana«, — »Večerni mrak« — »Nestrpen«, — »Dobra duša«, »Umirajoča pomlad«: Naš izvedenec za grafologijo je odsoten in zato do nadaljnjega ne moremo prinašati analiz značaja na osnovi rokopisa.

»Mlada ljubezen 1942«. Po rokopisu se dajo ugotoviti le značaj in nekatere lastnosti pisca. Bodočnosti Vam po njem ne more napovedati nihče, tudi najboljši grafolog ne. Kar se tiče lepega poklica, ki se mu želite posvetiti, mislimo, da boste po končani vojni cilj prav lahko dosegli. — Vi in Vaša izvoljenka sta še zelo mlada, Imela bosta zato še dovolj časa, da se prepričata, ali se imata res tako rada, kakor je potrebno za trajno srečen zakon.

»Huda stiska«. Tudi mi Vam ne moremo boljšega svetovati kakor da se zatečete k zdravniku. Če se pred domačim zdravnikom ženirate, pa poiščite kakega specialista v Ljubljani. V bolnišnico Vam bržčas ne bo treba iti. Kolikor se da presoditi po Vaših podatkih, ni nobenega vzroka, da bi obupavali.

»Iluzija«. To kar sprašujete Vi, nima z Vašim značajem prav nikakršne zveze. Ko stanujete pri sorodnikih, morate vsekakor upoštevati njih želje glede Vašega ponašanja. Zato njih opominov ne smete jemati tragično in biti zaradi njih užaljeni. Gotovo Vam hočejo dobro, kar dokazujejo s tem, da čutijo odgovornost za Vas. Ako »pridige« niso umestne, je toliko bolje, rad pa priznam, da so včasih take besede nadležne. Kolikor poznam prilike na splošno, vem, da imajo skoro povsod težkoče z vzgojo višješolk. V Vaših letih je treba vsekakor še nekoliko pokorščine, kar ni tako težko, kakor si mislite. Toliko morate starejšim že verjeti, ako Vam pravijo, da ste za izvestne stvari še premladi. To nikakor ni graja, marveč zelo pametno svarilo. Mladost ni napaka, marveč sreča, ki se je mlad človek ne zaveda. Kar se poklica tiče, si s tem ne belite mlade glavice. Pridno se učite in poslušajte one, ki Vam hočejo dobro.

»Šola za žene.« Povedali ste mi svojo srčno zadevico, ki je nedvomno Vaša največja skrivnost. Vaš značaj se še ni izoblikoval v trdi šoli življenja, kar ni nikakršna nesreča. Da ste zaljubljeni ni nič hudega, saj v Vaših letih še ne pojmujete polne vsebine tega. Zaupno se obračate name, zato Vam pravim: Ljubo dete, Vaša zadevica ni tako važna, da bi morali o njej spraševati zaupnega sveta. Kar odbijajte fanta in ga zafrkujte, kolikor Vam drago, to je znana igra v Vaših in njegovih letih.

»Starejša ženska«. Že sama značka dokazuje, da ste pametna in razsodna ženska. Katera bi v Vaših letih sama sebe prištevala med »starejše«? Sveta niste prosili v kaki konkretni stvari, marveč samo na splošno pravite, da Vam prav vse izpolleti. Često človek ne more dognati krivde za kak neuspeh in je v Vašem primeru gotovo ni. Ovdoveli ste, otrok nimate — to so nesreče brez lastne krivde. V Vašem položaju se je treba pomiriti z dejstvi. Sposobnosti se odkrivajo že v zgodnjih letih kasneje ne več. Vidi pa se iz vsega, da ste vrla delavna žena, samo otresite se misli, da se Vas drži nesreča in da Vam vse izpodleti.

»Janez 1912«. Vaša zadeva je tipičen primer neosnovanega občutka manjvrednosti. Vi niste hodili v one šole, kakor družba, ki se v nji gibljete. Slednja je dobila enako izobrazbo, zato imajo vsi nje člani nekako enotne poglede na svet in na dogodke, imajo izvestno množino skupnih pojmov, slično izražanje in razpravljanje o raznih vprašanjih. Zato se čutite v družbi nekako tujega; zlasti v oni mladenki, ki Vam je simpatična, vidite samo dekle z maturo — t. j. učeno žensko. Gotovo je nekaj na tem. Take težave imajo često ljudje, ki so dovršili visoko šolo v kakem realnem predmetu in jim manjka humanistična lošča. To pa se da premagati, saj boste po dovršenih študijah videli, da Vaše spričevalo odtehta spričevalo o maturi in tudi zakon priznava enakovrednost obeh. Opazil sem, da imate lepo, izpisano pisavo šolanega človeka, pač pa delate slovnične in pravopisne napake. Pomanjkanju sistematične izobrazbe lahko odpomorete s čitanjem dobrih knjig, s tem, da poslušate razgovore in se jih udeležujete.

Kar se pa tiče Vaše ljubezenske zadeve ukrenite po okoliščinah. Toliko boste že poznali svojo izvoljenko in njeno mater, da boste vedeli, kako Vam je postopati. Zlasti, ker Vam je brat naklonjen. Seveda je stvar kočljiva, ker ima dekle drugega. Če je ta zveza resna, potem se odpovejte kot pošten človek. Ako Vas bo to bolelo, se spomnite, da ste tudi Vi že prekinjali razmerja.

»Močna volja». Na vse načine smo si prizadevali, da bi Vam odgovorili, toda predmet je zaupen in ga ne moremo javno obravnavati. Stvar pa je taka, da se izvolite obrniti na kakega starejšega zdravnika, ki Vam bo zadevo pojasnil. Zagotavljamo Vas, da se da zadeva popraviti. Način in vse podrobnosti Vam bo razodel zdravnik.

»Olje«. Obrnili smo se na strokovnjaka in Vam bomo javili, brž ko dobimo opis postopka.

Naše gledališče

DRAMA

Drama ostane zaprta zaradi snaženja poslopja od 27. julija do 10. avgusta.

OPERA

27. julija ponedeljek: Zaprto.

28. julija torek ob 17. uri: Baletni večer. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

29. julija sreda ob 17. uri: Trubadur. Red Sreda.

OPERA

Premiera »Baletnega večera« bo jutri v torek izven abonmaja. Na sporedu so sledeče točke: »Chopiniana« (Chopinov Nocturno in Valse brillante v es-duru), Dohnanyjev »Pieretin pajčolan« in Borodinovi »Polovski plesi«. Koreografija je inž. P. Golovina, solo bodo plesali kot gost Maks Kürbos, Gizela Bravničarjeva, Silva Japljeva in Marta Remškarjeva. Po slogu je chopinata zasnovana v klasičnem baletnem stilu, »Pieretin pajčolan« v plastičnem in »Polovski plesi« v karakternem slogu. Zanimivost tega večera bodo tudi originalni kostumi v »Pieretinem pajčolanu«, za katere je napravila načrte Jela Vilfanova, dipl. abs. dunajske Akademije za umetnostno obrt. Dirigent: D. Žebre.

Obnovite naročnino!

SPORT

Čudežni tekač iz švedske dežele

Njegovi rojaki pravijo o Gundarju Haeggu, da je hitrejši kakor Nurmi

Štiri svetovne rekorde je podrl od 1. julija dalje švedski rekorder Gundar Haegg, najprej na eno miljo, potem na dve, za tem še na 1500 m in prav pred kratkim še na progi 2000 m. V številkah smo te nove svetovne znamke že zapisovali sproti, danes pa bi hoteli nekaj splošnega povedati o tem čudežnem tekaču iz švedske dežele:

Pred tremi leti še nihče ni vedel za Gundarja Haegga in šele leta 1940. je ta atlet dosegel na progi 1500 m odličen čas 3:48.8, kar je prvič obrnilo pozornost strokovnjakov nanj. Leto dni pozneje je dosegel svoj prvi svetovni rekord, za njim drugega in tretjega in letos je v zadnjih treh tednih prikljućil prejšnjim trem še štiri nove.

Sportna kariera tega čudežnega tekača je presenetljiva, kakršnih je malo znanih v atletski zgodovini. Celo Nurmi ni postal slaven od danes na jutri in enako velja tudi za nemškega rekorderja Harbiga. Toda za Haegga je treba reči skoraj dobesedno, da je prišel, videl in zmagal. To je bilo prvič leta 1940, ko je zadel na svoja rojaka Janssona in Kälarnea, ki ju je gladko pustil za seboj v času 3:51.8. Potem so sledili porazi, potem pa se mu je spet zasmejala pomembna zmaga na 3000 m, s katero je dobil priznanje v tej obliki, da je lahko spremljal svetovnega rekorderja Kälarnea pri njegovih najtežjih treningih. Organizatorji so računali pametno. Kälarne je s časom 8.09 dosegel nov najboljši čas na tej progi, Haegg pa je na cilju zaostal za njim samo za 2 m. Tretji tekmovalec je bil takrat Finec Tuominen, ki je sam priznal, da ni videl še nobenega tekača teči tako lahko in tekoče kakor Haegga. Ko je ta Šved kmalu nato še v Helsinkih zmagal v teku na 5000 m, v katerem se mu je moral ukloniti tudi sam Kälarne, za poznavalce ta uspeh že ni bil več nobena senzacija.

Na prihodnjo sezono, in sicer lansko, bo Haegg lahko z zadoščenjem mislil vse življenje. Bila je zanj deloma dobra, deloma pa slaba, saj mu je najprej prinesla novo svetovno slavo z rekordom na 1500 metrov v času 3:47.5, potem pa tudi diskvalifikacijo do zadnjega junija 1942. Zdi se, da je preiskava proti njemu dvignila več prahu, kakor pa njegov najnovejši svetovni rekord. Menda pod vplivom tega izida mu je vodstvo atletske zveze omejilo diskvalifikacijo na leto dni, ker je bilo sicer v nasprotju z vsemi pravilniki, toda javnost je bila zadovoljna.

Kaj si je Haegg sam mislil o tej aferi, si lahko predstavljamo danes, ko vemo za njene posledice. Ta prepoved starta mu je vrgla v kratki dobi nekaj tednov, odkar se je spet pojavil na tekališču, štiri nove svetovne rekorde in odprla velike možnosti za nadaljnje uspehe svetovnega slovesa. Švedski novinarji so tako navdušeni nad njegovim bliskovitim vzponom, da dan za dnevom objavljajo cele kolone samo o Haeggu in vsaki podrobnosti, ki so jo zasledili okrog njega v teh dnevih. Med njimi so se pojavili tudi nekateri preroki, med katerimi zavzema prvo mesto trener Gösse Holmer, ki je napovedal, da bo Haegg slej ali prej pretekel 5000 m v času 13:50. Za primerjavo navajamo, da znaša svetovni rekord na tej progi 14:08.8, in sicer oni, ki ga je nekoč v svojih najboljših letih postavil Finec Mäki.

Bodisi kakor koli, vse, kar je Haegg dosegel dozdaj, opravičuje najbolj smela pričakovanja za bližnjo bodočnost. Že pravijo Švedi, da je Haegg večji od Nurmija. Res je, da vse kaže tako, toda če hočemo biti premišljeni v svoji sodbi, moramo vendar imeti pred očmi, da Nurmija še ni prekosil nihče, kajti njegovi so bili vsi svetovni rekordi od 1500 m dalje do rekorda v teku na 1 uro. V Haeggov prid pa govori dejstvo, da je še zelo mlad (23 let) in bo morda pet let pozneje laže in pravičneje primerjati oba ta dva čudežna tekača. Gotovo pa je že danes, da je Gundar Haegg najslavnejši tekač vseh časov na progah od 1500 do 3000 m.

Ob zaključku šolskega leta

V vojnih razmerah je treba tudi počitnice koristno izrabiti

Letošnje šolsko leto je že za večino naših dijakov in tudi za njihove starše končno vendar le pri kraju. Pouk se je v glavnem zaključil junija meseca, tisti dijaki pa, ki so imeli nižji in višji tečajni izpit, so morali še pridno delati v mesecu juliju, in upamo, da so svoje izpitne preizkušnje tudi srečno prestali. Razdelitev izpričeval je bila letos po nekaterih šolah 30. junija, po drugih pa, ki so lansko jesen pozneje začele s poukom, bo 30. julija. Za tiste, ki so si v svesti, da so leto srečno izdelali, pričakovanje izpričevala ni posebna muka, oni, ki jih teži kak dvom glede tega, pa gojijo morda še vendar kako upanje, da so bili profesorji pri zadnji konferenci milostljivi. Toda, četudi bi strogi profesorji, ki imajo sami skušnje iz svojih mladih let, komu od teh ne spregledali slabega znanja, jim vendar svetujemo, naj ne obupajo.

Pokonci glavo in s svetlimi očmi v bodočnost! Počitnice — čas veselega kopanja in sončenja bodo resda nudile marsikomu obilo veselja, marsikomu pa pomenile čas dela in priprave za to, kar je med letom zamudil. Kako smo preživljali počitnice nekdaj? Spominjamo se, kako so odhajali dijaki na počitniške kolonije k morju, spominjamo se veselih skupin dijakov, ki so se veselili preprostega življenja v nepokvarjeni naravi. Kako lepo je bilo ležati kje ob vodi v hladni senci, čitati zanimiv roman in uživati sladkost prostosti! Šolske skrbi so bile za nekaj časa pri kraju. Dva ali trije meseci počitnic so bili čas, ko smo si odpočili duha in smo se v soncu in v vodi nabrali novih svežih telesnih sil. Sinovi kmečkih staršev so pomagali doma pri poljskem delu in košnji.

Kako bomo preživeli letošnje počitnice? Če smo jih prejšnja leta uporabili za razvedrilo, jih bomo letos za delo. Vsakdo ima brez dvoma nekaj, kar ga posebno veseli in zanima. Ta ali oni študent ali študentka se bo posvetil domu, obdelovanju skromnega vrtička ali gospodinjstva. Ta ali ona dijakinja bo zdaj vzela v roke vezenje in si bo skušala pripraviti najpotrebnejše. Doma je treba marsikaj zakrpati, mati tudi ne more vsega in nič ne bo škodilo, če mlado dekle prime za kuhalnico. Marsikdo ima veselje do jezikov. Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš, pravi naš narodni pregovor. Marsikdo se je že kdaj, v svoji mladosti učil tega ali onega jezika, pa je potem učenje iz raznih vzrokov opustil. Koliko jih je, ki bi se zdaj radi naučili italijanščine in nemščine. Marsikdo se je v gimnaziji učil francoščine, pa je pozneje v življenju mnogo pozabil. A ta ali oni se je učil kar več jezikov hkrati. Zdaj mu je žal, da niti enega popolnoma ne obvlada. Večkrat čitamo v oglasih, kako se je mogoče naučiti hitro in praktično kakega jezika, toda tudi v tečajih marsikdo ni imel potrpljenja, da bi vzdržal do kraja.

Letos bo morda ta ali oni imel resnejši namen, da bi se seznanil s tem ali onim jezikom in najbolje bi pač porabil svoj čas, da vzame spet kako jezikovno vadnico v roko. Marsikatera gospodinja, uradnik, blagajničarka, sluga v banki ali nameščenec v trgovini pride v zadrego, ko ne zna vsaj nekaj besed tujega jezika. Vsi ti imajo do jezika sicer veselje ali pa tudi čutijo potrebo, da se ga nauče. — Današnje življenje zahteva praktičnega človeka in marsikdo tudi ve, kolikega pomena je znanje trgovskih predmetov: knjigovodstva, korespondence, stenografije in strojepisja. Zlasti korespondenca, strojepis in stenografija so marsikomu, ki je bil tega vešč, omogočili, da je prej ali slej dobil kako službo v podjetjih.

Nemalo skrbi imajo naši starši s svojimi otroki, za katere so že med šolskim letom mnogo žrtvovali. Ta ali oni dijak je med letom težko izdeloval v šoli in ima morda celo popravni izpit. Moral se bo nanj pripravljati ali sam ali pa si najeti pomočnika v obliki inštruktorja. Drugič pa imajo naši starši letos skrbi, kam bi vpisali svoje nadebudne malčke v srednjo šolo. Ali na gimnazijo ali na realno gimnazijo ali realko? Že naprej so ugotovili, kaj bo iz njihovega otroka. Vsi bi radi imeli doma kakega doktorja medicine, inženjerja, profesorja ali pa celo duhovnika. Za deklico bo najbrž najbolj primerno, če dovrši štiri razrede gimnazije ali meščanske šole in gre potem na trgovsko šolo ali v gospod. šolo ali pa se gre učit domače in tuje obrti. Vsi starši hočejo svojim otrokom dobro in jim pripraviti lepšo bodočnost.

Za letos so šole v kraju, živžav po učilnicah je potihnil, vso skrb za vzgojo imajo ob počitnicah starši, v jeseni pa, ko se bodo otroci prijavljali za sprejemne izpite na gimnazije in se vpisovali v nove razrede — saj tedaj bo njihov dečko ali dekle že pravi gospod ali gospodična, zlasti tisti iz višjih razredov — bo spet nastopil nov čas skrbi in novega dela. Prav vsi, tako naši starši, kakor tudi naša mladina, pa naj tudi čas letošnjih počitnic in preskušenj skušajo izrabiti v svoje dobro.

—c

Vas, kjer so vzdevki pregnali imena

Posebnost furlanske vasi, v kateri ni človeka brez zbadljivega priimka

Udine, konec julija

Kmečka vas Concordia Sagittaria v Furlaniji je že po svoji pestri zgodovini dovolj zanimiva, da bi o nji pisali listi in knjige, premore pa še neko posebnost, v kateri bo težko našla konkurenco pod soncem. V teku časa se je v vasi namreč tako razrasla navada, vzdevati k imenom ljudi razne značilne pridevke, da so ti pridevki, čeprav so od kraja imeli po večini nekaj pikre osti, polagoma izpodrinili osebna imena in polagoma zavzeli njih mesta.

V Concordii Sagittarii je dovolj, da ti v veselem, razposajenem trenutku nekdo vrže posrečeno zbadljivko v obraz, pa se te je že prijela, da ti je niti sv. Peter ne izbriše. Prvotno človekovo ime v živem govoru polagoma čisto zamre ter prihaja na dan samo še, kadar ima s sodiščem in z drugimi instancami, ki se drže črnega na belem, opravka. Če pa smo rekli zbadljivke, s tem nismo mislili — bog ne daj — žaljivk in psovk, ki bi se tudi v Concordii Sagittarii zamalo zdele kakor povsod, temveč le oznake, ki vsebujejo sicer nekaj ironije in sarkazma, a vendar zmerom v črno zadevajo resnico. V besedni igri so si vaščani izostrili svojo duhovitost, da so v resnici zmerom izvirni, kadar sosedom vzdevajo nova imena, obenem pa imajo vsi velik smisel za to, da si vzdevkov ne zamerjajo med seboj.

Zelo razširjena je v vasi n. pr. rodbina z imenom Bergamo. Prav za prav bo vsega skupaj kakšnih 20 ali 30 družin tega imena in vsaka izmed njih se je posvetila svojemu poslu. Največ je med njimi kmetovalcev, nekaj je ribičev. Med ribiči je tudi suhljat mož žolčnega, jezovitega vulkaničnega temperamenta. Javno mnenje v vasi je hitro našlo pravo ime zanj: Bissa, kar bi se po naše reklo Gad. Ta Bergamo nikoli več ne bo Bergamo — krščen je za Gada in Gad bo ostal. Neki njegov sorodnik mu je pravo nasprotje — znatnega obsega, velikih besed, ki zelo rad vsako stvar, o kateri je govora, olepša in poveča. In že je tu njegovo novo pravo ime: Cason, ker hkratu pomeni dvoje, veliko hišo in pa zgodbo, ki jo je povečal pripovedovalec. Njegov brat je vitek, hiter fant, ki izza otroških let bolj teka kakor hodi po svetu. Pri krstu so mu dali ime Natale, življenje, to se pravi, vaško javno mnenje, ki govori v njegovem imenu, pa ga je preimenovalo v Vlak. Drug brat njegov, zdaj je že med pokojnimi, je bil bolj žalosten človek — kot ribič je neprestano tožil, da je bil lov slab. Klicali so ga »I Grata« (Mreža). Neki drug Bergamo, ki je imel izrazit orlovski nos, je postal Aquila (Orel). V vasi je neki Bergamo, trgovec z ribami, ki ima obširne poslovne zveze daleč naokrog. Njemu pravijo — sam bog ve zakaj — Ponta. Kadar imate opravka z njim in bi radi videli, da pismo ali brzojavka zanesljivo pride njemu v roke, ne pozabite pripisati: Ponta. To je edino ime, pod katerim vsa soseska moža pozna.

Precej razširjen je tudi rod z imenom Furlanis. Pripadniki tega imena so znani pod celo pestro množico vzdevkov, med katerimi so tudi Re, Principe, Sire, Sergente (Kralj, Knez, Sir, Narednik). Nosilec zadnjega, Cesare Furlanis, je bil v prejšnji svetovni vojni narednik, in ker je bil močno ponosen na to šaržo, so ga rojaki za vse življenje nagradili z njo. — Kakšnih 50 let bo že, odkar je eden izmed vaščanov šel za nekaj časa v slovenske kraje, a ko se je vrnil, je nekdanji Toni Flaborea postal Toni Slavo. Toni Slavo je vobče mnogo vedel pripovedovati o slovanskih narodih, zlasti še o Poljski, ki se ji po italijansko reče Polonia. Meni nič, tebi nič je njegov pastorek Antonio na ta račun postal Polonio. Navada krstiti ljudi z imeni, ki se človekovi podobi in njegovemu bistvu v resnici prilegajo, se je tako priljubila, da je našla slednike tudi po sosednih vaseh. V eno izmed teh vasi je prišel neki tehnik iz Triesta po opravkih in bil je nenavadno visok in suh. Komaj se je pojavil, že je imel svoje ime: il Faro della Vittoria (Svetilnik zmage).

Jedilni list Afričanov

Levje in velbloje meso nista kaj prida, antilope in gazele pa bi se prilegle tudi evropskemu okusu

Poznavalci črnega kontinenta pravijo, da domačini v Afriki jedo meso vseh živali. Vojaki osnih sil, ki imajo v vojni mnogo prilike, da si od blizu ogledajo dejanje in nehanje Afričanov, pa so prišli do spoznanja, da se v severni Afriki poje največ koštrunovine in kozjega mesa. Bravino pripravljajo Afričani na železnem ražnju, ki ga nosijo s seboj, kadar gredo na pot.

Surovo meso jedo v Afriki samo še Abesinci, in sicer cenijo najbolj govedino, ki ji pravijo »brondo«. Za evropski okus tako rekoč neužitno je velbloje meso, ki ga dobite po severnoafriških oazah na vseh trgih naprodaj. Kamela je žival, ki se ne poti, zato je njeno meso prepojeno z neko kislino, da niti kuhano niti pečeno ne prija evropskemu okusu. Samo o velbljodjem srcu pravijo, da je prav dobro, če ga pripravijo z dovolj začimbami in dišavami. Meso žiraf pa je baje odlično.

V Srednji Afriki domačini visoko cenijo pantrovo pečenko, ki se po okusu skoraj ne razlikuje od pečenega divjega merjasca. Levje meso ni kaj prida, meso od natilop in gazel pa spada med poslastice afriške kuhinje, tako da visoko prekaša našo srno ali jelena. Zelo priljubljeni so domači in divji zajci, katerih meso ima posebno slasten okus zaradi aromatičnih trav, ki se hranijo z njimi.

Posebna delikatesa Afričanov je velika potujoča travniška kobilica. Kadar kobilice v trumah prilete, jih domačini nabero cele kupe. Potem jim potrgajo glave, krila, noge in zadke, kar ostane, pa opražijo na žarečem oglju. Potem jih stolčejo v možnarju, posujejo s poprom in soljo in servirajo. V Severni Afriki in Sahari jedo tudi nojevo meso, porabijo pa samo njegova stegna katerih okus se baje kar ne razlikuje od govedine. Tudi nojeva jajca so prav dobra. Njihova vsebina velja za kakšnih 300 kokošjih jajc. Zelo dobra so mešana ali v omeletah.

Po krokodilovini seže Afričan samo, če nima ničesar drugega za pod zob, kače pa se mu ne studijo — nasprotno, priljubljene so kakor jegulje pri nas. Papige in afriške golobe jedo kakor vsako drugo afriško perutnino, ki je precej poceni na trgu. Arabci so v jedi izbirčnejši od črncev, ki ne zametujejo ničesar, kar se da prebaviti. Na trgih v Srednji Afriki pogostokrat prodajajo neke vrste gosenice, ki jim črnci potem na ognju popalijo dlake, nato pa jih namočijo v rastlinskem maslu in pojedo.

Čim dalje greš v Afriki na zapad, toliko okusnejši so datlji, ki pa jih Afričani ne jedo oslajene kakor mi, temveč jih uživajo zelene s koščkom surovega masla ali s požirki mastnega mleka hkratu. Kadar gre Afričan v puščavo na pot, vzame nekaj posušenih datljev s seboj. Preden jih užije, jih zdrobi v moko in napravi kepice iz nje. — Zenlejavo prebivalci črnega kontinenta malokdaj jedo, vendar jim ni povsem neznana.

Odlične kakovosti pa je doma pečeni kruh iz ječmenove moke, ki ga jedo svežega, namočenega v olje. Včasih pa pečejo kar hkratu s kruhom koščke posušene koštrunove masti. Kruh pripravljajo tako, da v leseno skledo stresejo toliko pesti moke, kolikor ljudi bo pri jedi, dolenejo poljubno količino soli in vode, in medtem ko se testo gnete, se na kamenju, na poseben način zloženem v podstavek pripravi ogenj iz velbljodjega blata. Ko se kamenje razžari, se ogenj in pepel odpihata, nakar se testo razpoloži po podstavku. Na testo se nasuje pepela, pomešanega s peskom, se nato vse skupaj pokrije z novo peščeno plastjo, na nji pa se zakuri ogenj. Po četrt ure takšne kurjave je kruh pečen in sijajnega okusa, da je mnogo boljši kakor karavanski kruh, ki ga pečejo na železnih ploščah v obliki mlincev.

»Restavracije« po severnoafriških oazah so iz gline grajene, čebeljim panjem podobne koče z nizkim vhodom, v njih pa je prostora po navadi za kakšnih 12 ljudi. Na prodaj je v teh restavracijah samo svež kruh, sol in olje, kar se skupaj uživa. Afričanska gostoljubnost pa narekuje, da domačin vsakega tujca, ki je vstopil, povabi k obedu. Da lastnik restavracije zaradi tega strogega moralnega ukaza ne bi trpel škode, se za gosta spodobi, da se ves čas z obrazom obrača k steni, ker je domačin dolžan, povabiti samo tistega, ki ga vidi v obraz. — Mnogi Afričani imajo tudi navado, da se povsem zagrnejo z velikimi prti, kadar se pripravijo k jedi.

Tako nam jedilni list in navade Afričanov pri jedi opisuje znani nemški raziskovalec Afrike Gerhard Rohlfs.

Mislite na zimo!

Prav gotovo pri nas in drugod v Evropi niso ljudje še nikoli obdelali toliko zemlje kakor letos. V posebni meri velja ta resnica za mesta, zlasti še za Ljubljano. Veliki kosi zemlje, ki so včasih služili samo za okras ali pa so bili zanemarjeni in zapuščeni, nezazidana stavbišča, razsežne grede po parkih, zeleni pasovi med hišami in cesto — vse to je marljivo in skrbno izrabljeno in ljudje se vesele bujne rasti, ki jo kažejo krompir, fižol, zelje in druge, spoštovanja vredne dobrote. Število meščanov, ki se lahko ponašajo, da v pridelovanju zelenjave in sočivja ustrezajo zahtevam avtarkije — in število takšnih je bilo že od nekdaj veliko, saj Ljubljana uživa sloves kot mesto vrtov — je naraslo, kakor zahteva čas.

Tudi majhno gospodinjstvo, ki je oblagodarjeno s kosom obdelane zemlje, se v tem letnem času pogostokrat znajde pred nalogo, da kakšen pridelek, ki je dozorel, na mah v večji količini pospravi z vrta. Žetev je tolikšna, da je domači konzum ne more ob pravem času iztrošiti, čeprav smo se v vojni privadili na znatno enoličnost jedilnega lista. Vsakokrat, kadar nam vrt več vrže, kakor sproti konsumiramo, moramo misliti najprej na shrambo za zimo. Potreba konserviranja ni bila še nikoli tako velika, kakor je zdaj, na drugi strani še nikoli niso bile možnosti tako majhne. In zato je treba izkoristiti vsako priliko, da gospodinje karkoli prihranijo za zimo. Treba je vlagati, sušiti, sterilizirati — ta način konserviranja se je uveljavil zlasti v Nemčiji — sočivje za zimo. Za vlaganje je treba porabiti vsako razpoložljivo posodo, ki je pri hiši. Tam, kjer manjka posodja, naj se gospodinje lotijo konserviranja, ki se da opraviti brez njega — naj hranijo gomoljaste sadeže v pesku in zemlji, naj sušijo zelenjavo.

Vse, kar si tako nahranimo za zimo, nam bo s pridom olajšalo prehrano skozi težke zimske mesece.

Drobne zanimivosti

Slon kot žepni tat. V vsakem zoološkem vrtu imajo ponavadi slona, ki je toliko ljubezniv, da si z rilcem sam poišče priboljška iz žepov svojih vajenih obiskovalcev. Zadnjič pa je neka gospa v monakovskem živalskem vrtu odvrgla svojo ročno torbico in jo ponudila slonu, da si poišče sladkorčkov iz nje. V torbici je imela tudi okrog 200 nemških mark v papirju in kovancih. Ljudje, ki so bili priče dogodka, so zavriskali od smeha, ko so videli, kako je slon z rilcem pograbil ves denar iz torbice in ga nesel v gobec, gospa pa je bila vsa iz sebe. Potem so jo čuvaji potolažili, češ, da utegne naslednji dan priti ves njen denar na svetlo. Oglasila se je res drugo jutro v parku, a z otrebkom sta prišla iz slona samo dva kovanca po 5 mark in pa nekaj kovanega drobiža. Bankovci pa so brez sledu izginili v njegovem črevesju.

Bolgarija brez zasebnega avtomobilskega prometa. Od pretekle sobote dalje je v Bolgariji ukinjen ves zasebni avtomobilski promet. Izjema je bila dovoljena samo za vozila diplomatskega zbora, za določeno število taksijev, ki pa smejo sprejemati potnike samo v primerih dokazane neizogibne nujnosti, in še za nekaj redkih primerov.

Objave

— **Tečaj za sprejemne izpite na gimnazije** se začne v **soboto 1. avgusta.** Temeljit pouk po predpisih iz računstva, slovenščine, zgodovine, zemljepisja, prirodopisa in risanja. Prijavljanje: **Trgovski dom,** Gregorčičeva 27, **dnevno** od 9.—12. ure

— **Popravni izpiti.** Strokovnjaki temeljito pripravljajo dijake - popravljalce iz vseh predmetov. Uspeh **zajamčen.** Začetek pouka 1. avgusta. Prijavljanje trgovski dom, dnevno od 9.—12. ure.

— **Pouk italijanščine in nemščine** dobe **začetniki** in **spretnejši** v dopoldanskih, popoldanskih in večernih urah, če se prijavijo dnevno od 9.—12. v **Trgovskem domu,** pritličje, Gregorčičeva 27.

— **Trgovski pouk iz vseh trgovskih** predmetov dobe tisti, ki hočejo razširiti svoje znanje ali se šele pripraviti za trgovski študij. Prijavljanje **dnevno** od 9.—12. **Trgovski dom.** Honorar nizek.

P. Ceferin:

Peč se podira

»Peč se podira. Si poveda! gospodarju, da bi jo dal preložiti?«

»Povedal.«

»Kaj je reke!?«

»Da ga peč ne zanima. Ima druge skrbi.«

»Torej glej, da preskrbiš novo stanovanje!«

Dva meseca sem dan za dnem poslušal to žalostno pesem.

V pogledu nesrečne peči je ženica razvijala neverjetno energijo

Hodil sem od Poncija do Pilata, prosil, rotil in grozil, da bi našel kje primeren briog za se in svojo številno družino... Vse zaman!

Končno sem se ponovno zatekel k dnevniku in naročil naslednji oglas:

Obupan družinski oče nudi prekrasno nagrado sočutnemu človeku, ki bi mu preskrbel trisobno stanovanje... Dopise pod »Peč se podira...«

Že drugi dan se je oglasil postaven možakar z razveseljivo izjavo:

»Čital sem v dnevniku vaš oglas in me zanima vaša nagrada. Kaj nudite?«

Pogladil sem si plešo in se globoko zamislil.

»Kaj nudite?« je neznanec nestrpno ponovil svoje vprašanje.

»Siromašen upokojenec sem, imam bolno ženo, petnajst otrok in zeleno papigo... Ne morem v denarju bog ve kaj odriniti! Hranim pa nekaj posebnega, izredno redkost, ki bo vaše blagorodje brez dvoma zelo razveselila.«

Odprl sem visok, okrogel karton.

»Poglejte ta prekrasni klak! S samega cesarskega Dunaja sem ga bil naročil, da mi je pri poroki krasil glavo. Ko punčico svojega očesa ga čuvam, ker mi je dragocen spomin, vendar sem pripravljen — Gospod, vaš smeh ni na mestu... Žalite me!«

Nežno sem položil častitljivo pokrivalo nazaj v karton in pokazal na stensko sliko.

»Ste ljubitelj lepih slik? Ako je vašemu blagorodju všeč moj lastnoročno izdelani umotvor — Bog ž njim! Zagotavljam vas, da pojde polovica srca s to sliko iz hiše!«

Zakrknjeni posredovalec si je nataknil ščipalnik na nos in se pomaknil bliže k steni.

»Kaj pa predstavlja ta zmazek?« je vprašal.

»Gospod, že zopet me žalite! Saj ni važno, kaj slika predstavlja. Občudujte njen kolorit! Kamen imate v prsih, da vas ne razneži ta čudovita simfonija barvnih tonov!«

Segel sem z roko vrh omare in privlekel zaprašene gosli na dan.

»Ste že videli kdaj prave Stradivarijeve gosli? Če niste, prekrižajte se zdaj, preden vzamete to dragoceno starino v roke! Žal so strune potrgane in lok brez žime... Bi slišali njih vrisk in njih jok!... Srce se mi trga ob misli, kako bi prebolel bridko ločitev. Toda, kaj hočemo? Kruta usoda ne pozna usmiljenja... Proč k sentimentalnostjo!«

Pri goslih je možakar pokazal večje zanimanje. Vzel jih je v roke, obračal in s članko m kazalca trkal po njih.

» Strun ni,« je pograjal. »Nov lok bo treba kupiti.«

»Za dekoracijo so slikovitejše v takem stanju, verjemite mi, vaše blagorodje!«

Tedaj sem se pa spomnil stvarce, ki bi se je najraje odkrižal.

Odprl sem duri v kuhinjo in zaklical:

»Bibi!«

Priletela je naša pokora-zelena papiga, sedla neznancu na rame in — ker ve, kaj se spodobi — takoj odložila svojo posetnico.

»O, ti grdoba nemarna!« je zarohnel.

»Kako morete izreči grdo psovko tako srčkani živalci! Poglejte jo, kako je ljubka! Vsi jo obožujemo, Gospodični Stini jemlje hrano iz ust. Izgovarja tristo besed. Kliče: atek, teta, baraba, moj zlati medvedek... Zdaj žal ne more govoriti, ker se ji dela pikica na jezičku. Strmeli boste, kadar ozdravi, in se ji odpre zakladnica besed. Z občudovanja vredno inteligenco pobira in ponavlja stavke iz naših razgovorov... Čakajte, naštel jih bom nekaj, da ne porečete.«

»Nikdar se ne trudite, gospod Ceferin!« me je prekinil.

Ni se mu posrečilo, da bi ustavil mlin moje zgovornosti, zakaj obsedla me je misel, da bom z enim mahom zadel dve muhi, ako posredovalca pregovorim, da sprejme nadležnega tiča za nagrado.

»Da ne porečete: Dedec me je s to grdo smrdokavno ociganil. Le poslušajte! Kar na lepem, ko boste zagrenjeni, da bi pljunili na ves svet, se bo glasila Bibica. Kam pa spet letiš?... Ali pa: Tri sto vragov, kje naj vzamem denar...! Uči se, mrha lena!... Lažeš, na promenadi sem te videla!... Pošlji po liter vina!... Teh starih cap ne bom oblekla! Jako lepo in razločno izgovarja nemški stavek: Nur nobel, Sami, coum peteln ist noh imer cajt! In italijanski: Se non e vero, è ben trovato!«

Zmučen od besedičenja sem padel na kavč.

»Kraljevsko darilo je ta edinstveni kriiatec! sem še vzkliknil, potem sem sklonil glavo.

Tako umira labod, ko je odpel svojo zadnjo pesem!

»Med nama je nesporazum,« je povzel besedo tujec. Ne prihajam k vam kot posredovalec, marveč kot človek, ki ga preganja ista usoda. Glejte, tudi pri meni se podira peč, tudi jaz iščem stanovanja, tudi jaz bom dal v dnevnik oglas... Hotel sem le zvedeti, kakšno darilo naj pripravim in ponudim za posredovanje. Iskreno vam hvalo, gospod!«

•

Melhior Štrucelj se piše tisti strašni človek.

Upokojen carinik je.

Star 58 let.

Oženjen.

Oče treh otrok.

Visok 174 cm.

Cepljen proti kozam, malariji, tifusu in svetega Vida plesu.

Posebna znamenja: vtetovirano sidro na levem platičku.

Slučaj je nanesel, da sem kaj hitro zvedel za te podatke.

Tožil me je namreč.

Zaradi težke telesne poškodbe, ko sem mu pomagal po stopnicah.

Dr. Arnošt je — hvala bogu — odličen zagovornik in dober prijatelj.

Iz težke sva naredila lahko poškodbo.

In dobila le 14 dni pogojno.

Upam, da v tem roku ne bova napravila kake nove neumnosti.

Peč se pa še kar nadalje podira.

Na njenih razvalinah bom pozimi sanjal o poletju!

Meh za smeh

List iz Damjanovega dnevnika

O, ljubljena Mila.
le kje si Ti bila?
Tri ure sem čakal
na Rožnik korakal.
načrte sem pisal,
da s tabo pobrisal
bi v dalje iz mesta,
kjer sončna je cesta
brez graje in kazni
in tiste bojazni,
ko srce trepeče
in naju obleče
v premrzlo pot kurio.
ko čutiva burjo
od mame in ata,
ki čuvata vrata.
Oh, to je ovira,
ki nama zapira
sestanek ljubezni.
te hude bolezni,
ob knjigah, nalogah
in šolskih nadlogah.
Sem kregan od mame.
ker cveke le same
mi piše razrednik,
profesor Besednik.
saj tebi ni bolje,
ker take si volje,
da šolske vse knjige
prehude so brige,
jih v kot položiva
in v svet pobegniva.
Naj mama se joče
in ata ropoče.
midva pa, Ljudmila,
se bova ljubila,
ko ljubita ptička
se sredi gozdička.

Je ata to čital,
lase mi potipal —
o, Mila preljuba,
zdaj glava me buba
so hude klofute
in dolge minute,
sem klečal tri ure
in lečil si ture.
O, kje je tista apoteka,
ki daje za ljubezen leka?

Mara J. Tavčarjeva

Njej, ki polni to rubriko

Njej, ki polni to rubriko
in vzdihuje na veliko
o mladosti izgubljeni,
o ljubezni neutešeni,
njej veljajo te vrstice,
ki bi naj bile puščice,
da bi jo ostro ranile,
v srcu ji nemir pustile.

Mlada si bila in zala
in si fantom nagajala,
kakor roji muh brenčali
so krog tebe in čebljali
o ljubezni in nasladi,
vsi so te imeli radi,
ti si le za nos jih vlekla
vsem po vrsti se odrekla.

Zdaj pa delaš se nesrečno,
ker si mislila, da večno
tvoja bo mladost cvetela,
prav je da si obsedela.
Kje so zdaj pogledi živi,
udje tvoji prej igrivi
uplahnili so in osivela
kažeš svetu lica vela.

Mar ni žalostno spoznanje,
da zaman je vse kesanje?
Prej ponosna, domišljava,
zdaj nesrečna in sanjava,
kakor dren prej živa, zdrava,
zdaj betežna in jokava.
Kaj pomaga zdaj kesanje,
ko prepozno je spoznanje.

Zdravko

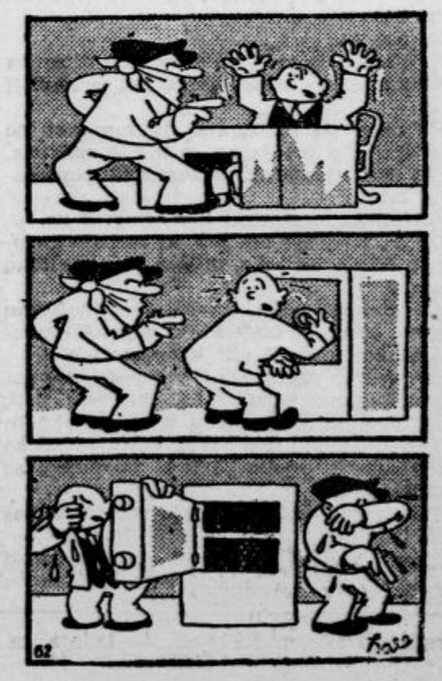

Zdravo telo je posoda zdravega duha

Naslednje vrstice povzemamo iz zanimive brošurice dr. Viktorja Murnika »Kultura in telovadba« — v potrdilo stare resnice, da je telesno gibanje prvi pogoj in osnova zdravega, ustvarjajočega duha:

Napoleonov zdravnik je rekel o njem, da je »na telesu in duši iz železa, vedno na konju, ob vsakem vremenu jezdeč v skoku, ponoči v bivaku, delajoč za deset, nikoli truden, nikoli bolan«. Delal je lahko 18 ur neprenehoma. In kako je delal! Chaptalu, notranjemu ministru za časa konzulata, je na primer v dveh ali treh urah znarekoval za vojaško šolo v Fontainebleau organizacijski načrt, ki je Chaptal rekel o njem, da ne veruje, da bi bilo kdaj kaj popolnejšega izšlo iz glave kakšnega moža. Načrt je obsegal 517 členov. F. M. Kircheisen, ki v svojem velikem delu »Napoleon I.« pripoveduje o tem (V. zvezek, 11. poglavje), pravi, da bi se dalo dvomiti o Chaptalovih besedah, ako ne bi vedeli, da Chaptal nikdar ni bil med prijatelji Napoleona. — Pri neki seji, bilo je ob dveh ponoči, je vojni minister Berthier zadremal, drugi člani pa so se ob veliki utrujenosti komaj držali pokoncu. Napoleon pa je rekel: »Halo, halo, zbudite se, gospodje, šele dve je ura, mi moramo zaslužiti denar, ki ga nam daje francoski narod.« V nekem boju Napoleon pet dni ni zatisnil oči in ni slekel škornjev, potem, po zmagi, pa je spal 30 ur vkup. Štirideset let star je nekoč prejezdil 150 km v petih urah in pol. Bil pa je tudi vztrajen pešec. Bourrienne, njegov zasebni tajnik, pripoveduje v svoji knjigi »La vie privée de Napoléon« (v II. poglavju drugega dela), da je včasih korakal pet ali šest ur, ne da bi bil čutil utrujenost.

Briti ga, je bila prava umetnost

Napoleonovi sovražniki so raznašali, da je bil epileptičen. Burrienne piše, da je več kakor enajst let neprestano živel pri njem, pa nikdar ni zapazil niti najmanjšega znaka te bolezni na njem, in da je bil jako zdrav in krepke konstitucije. Telesno gibanje in napori so mu bili prav tako potreba kakor duhovni. Bil je gibanje samo, pravi Bourrienne o njem. Tudi med duhovnim delom je bil redko telesno pri miru. Med narekovanjem je hodil sem in tja ali pa se tudi napol usedel na bližnjo mu mizo, tudi na Bourriennovo, kjer je mahal s prosto nogo in narekujoč majal mizo, kar je Bourrienna jako oviralo pri pisanju. Ako so ga zoprnosti spravile v slabo voljo, se je usedel za mizo ter se na naslonjaču tako daleč nagnil nazaj, da ga je Bourienne često moral opozoriti, naj pazi, da ne pade vznak. V tem položaju je svojo slabo voljo znesel nad naslonjačem in ga začel obdelovati z žepnim nožem, ki zanj ni imel nobene druge koristi. Briti ga, je bila prava umetnost ob njegovi veliki živahnosti in gibljivosti. Tudi slikarji in kiparji so imeli svoj križ ž njim. Slikar David, ki je naslikal slovito podobo »Bonaparte pri prehodu čez Alpe«, je moral njegov obraz, njegovo postavo in posebnost opazovati in si zapomniti pri zajtrku ali kjer ga je sicer videl, ker mu ni hotel »sedeti«. Pa tudi še iz drugega vzroka ga je bilo težko slikati. Bourrienne piše, da ni nobene slike velikega moža, ki bi mu bila popolnoma podobna; vse so slikarji mogli dobro naslikati, glavo, čelo itd., samo ne izraza njegovih oči, to pa zaradi njih velike gibljivosti ne. Kadar je govoril, so bile vse mišice na obrazu v gibanju, tudi roki sta se seve pri tem kretali.

Mnogo dela — mnogo počitka

Toliko telesnega gibanja in duhovnega delovanja pa je zahtevalo seve tudi dosti odpočitka. Ob vsem svojem nadčloveškem geniju je bil Napoleon vendar le človek, podvržen prirodnim zakonom. Pravijo, da je mogel spati ob vsakem času. Pa to je lastnost, ki jo ima mnogo Korzičanov, piše Kircheisen. Spal pa je rad in mnogo je spal, seve kadar ni bilo velikih in važnih opravkov. Nekoč je rekel, da bi izumitelj postelje in voza zaslužila, da se jima postavita spomenika. Ker je silno rad imel gorkoto, bi bil, kakor pravi Kircheisen, lahko pristavil: pa iznajditelj peči. Pa takisto iznajditelj kopanja, bi še lahko rekli, ker je izredno ljubil kopel, in sicer silno gorko. Kopal se je vsak dan, često celo dvakrat. Dostikrat je bil kar dve uri v kopanji. Ker pa ni mogel biti brez dela in da ni gubil časa, si je dal med tem brati časopise in poročila ali pa je narekoval svojemu tajniku. V jedi in pijači je bil jako zmeren. Legenda pa je, da bi bil pil mnogo kave. Kadar je delal z Bourriennom pozno v noč, je dal prinesti čokolado. Naposled bodi še omenjeno, da Napoleon ni bil tako majhne postave, kakor se vobče piše; Kircheisen ugotavlja, da je bil srednje velik (okoli 170 cm). Bil je širokih prs in pleč, trup pa je imel v primeri z nogama precej dolg, kar ga je delalo manjšega, izvzemši na konju.

Goethe in Tolstoj

Dodajmo še nekaj tudi o Goetheju. V svoji mladosti je v telesnih vajah prekašal vse svoje tovariše. Izredno rad je plaval. Drsal se je često ves dan do noči. Čvrst je bil do pozne starosti. Umrl je 83 let star. Eckermann pripoveduje, kako se je začudil krasoti njegovih udov, ko je ležal na smrtni postelji: prsa izredno močna, široka in vzbočena; roki in bedra polna in rahlih mišic; nogi lični in najčistejše oblike, in na vsem telesu nobenega sledu debelosti ali shujšanja in propada. — Tudi o Byronu, ki ga smatra Goethe za brezmejno genialnega, naj še pristavimo, da je Helespont preplaval v eni uri desetih minutah ter da je bil jako spreten in krepak tudi v boksanju. — Tolstoj je bil do zadnjih let svojega življenja izredno zdrav in krepak. Bil je odličen plavač, jezdec pa tudi pešec. 58 let star je prišel peš iz Moskve v Jasno Poljano, 200 km daleč v treh dneh; od treh mladih spremljevalcev sta dva med potjo onemogla. 66 let star se je naučil voziti kolo in se je vadil peljati se brez držanja z rokama. 78 let star je nekoč pokazal, kako zna še skakati na konja. Pognal je konja, da je odkorakal po cesti. Ko je bil kakih deset korakov oddaljen, je stekel Tolstoj za njim in skočil od zadaj v sedlo.

Leonardo — najboljši borilec in jezdec

Eden največjih genijev vseh časov, Leonardo da Vinci, prav tako velik slikar, kakor kipar, pa tudi inženjer in glasbenik, anatom in prirodoslovec, je bil obenem eden najboljših borilcev in jezdecev svojega časa. Odlikoval se je tudi v drugih telesnih vajah in je bil tako močan, da je z roko mogel podkev spogniti skupaj. — Leon Battista Alberti, eden največjih arhitektov renesanse pa obenem jurist, fizik, matematik, slikar, pisatelj o umetnosti, pesnik, filozof in glasbenik ter rad tega imenovan »enciklopedičen človek«, je znal skakati s sklenjenima nogama čez rame moža. V florentinski stolni cerkvi je mogel novec zagnati tako visoko, da se je njih žvenk začul na visokem svodu. Še tako divje konje je obvladal s tako silo, da so se tresli pod njim. — Beethoven se je vsak dan ob vsakem vremenu sprehajal vsaj 7 km daleč. — Wagner je znal izvrstno preobračati kozolce in izvajati drzne skoke. Še s 70 leti je svoje obiskovalce rad presenečal s tem, da se je postavil na glavo.

Zgled starega veka

Še mnogo drugih znamenitih mož z veliko telesno čvrstostjo, vztrajnostjo in spretnostjo bi mogel navesti. Ozrimo se le še nekoliko v stari vek, kjer imamo najsijajnejše primere v stari Grčiji. Na tako majhnem ozemlju se menda še nikjer drugje nikdar ni razvilo toliko in takih genijev. Za ta razvoj je bila brez dvoma odločilna tudi telesna moč in čilost, ki jo je starim Grkom krepila in ohranjala skozi stoletja in stoletja po celem narodu kar najintenzivneje gojena telovadba. Saj so se velike telovadne tekme v Olimpiji prirejale 1171 let. In kakšne može dobimo med zmagovalci pri teh in drugih tekmah! Platon je bil zmagovalec v borbi pri pitijskih, nemejskih in istmijskih tekmah. Ime Platon (= široki), pravijo, da mu je dal njegov telovadni učitelj Pitagora. Pizistrat, Alcibiad, macedonski kralj Filip so bili vsi zmagovalci v olimpijskih tekmah. Filipov sin Aleksander Veliki je veljal za neprekosljevega v teku in znano je, kako je znal brzdati konje, ki jih nihče drugi ni mogel krotiti. Evripid je zmagal v elevzinskih in tezejskih tekmah. Mnogi znameniti možje pa so se odlikovali tudi v gimnastičnih plesih, tako Platon, Eshil, Epaminonda, Aristid, Sofoklej.

Žetve čas se je začel

Tragedija madžarskega Walterja Scotta

Maurus Jokai, največji madžarski pisatelj in lepa Židinja, ki mu je zastrupila večer življenja

Maurus Jokai, največji madžarski pisatelj, »madžarski Walter Scott«, je leta 1904. umrl češčen in spoštovan od vsega naroda, obdan z gloriolo nesmrtnosti, star 79 let. Bil je v resnici nenavadno snujoč duh, napisal je okrog 200 romanov, polnih fantazije in umetniške sile. Večina njegovih del je bila v kratkem času prevedena na mnoge tuje jezike. Svojo snov je zajemal po večini iz narodne zgodovine in je s tem ustvaril Madžarom izrazito domorodno berivo. Njegovi sodobniki so ga spoštovali kot poosebljenje dobrih dni liberalizma, kot otroka sreče, ki si je po mladostnem revolucionalizmu pridobil simpatije široke množice, pa tudi naklonjenost najvišjih. Izredna ustvarjalna sila mu je pomagala do velikega premoženja in dohodkov, da mu je moral površen človek iz občinstva resnično zavidati.

Nedavno pa je madžarski publicist in poslanec Georg Olah v časopisu »Egyedül Vagyunk« razkril strahotno tragedijo in trpljenje, ki ga je nesmrtni Jokai prestajal zadnja leta svojega življenja. Mlada Židinja Bella Gross se je približala postarnemu literatu, ki je svoje številne zveze z odličniki in bogataši svojega časa rad izkoriščal za mlade, podpore potrebne ljudi, če so se v stiski ali v iskanju služb obračali nanj. Tako se je tudi tedaj komaj 20-letna Bella obrnila s prošnjo nanj, naj ji pomaga do igralske kariere, češ, da mora skrbeti za svoje starše in za številno družino. Jokai je bil tedaj že delj časa vdovec, bilo mu je 75 let. Zavzel se je zanjo, čeprav je bila po sodbi gledaliških strokovnjakov povsem brez talenta. A ko je zvitorepa lepotica spoznala, da z igralsko kariero ne bo nič, je vrgla mreže za drugim, še bogatejšim plenom — za Jokaijem samim. Številni njegovi prijatelji, pa tudi sorodniki so opazili nevarnost in na njihovo prigovarjanje se je Jokai že hotel odtegniti aferi, tedaj pa je dekle seglo po vseh sredstvih in mu zagrozilo z javnim škandalom, če je ne poroči.

Niso znane podrobnosti iz poteka dogodkov, a lahko si predstavljamo muke starega literata, ki kmalu ni več našel izhoda in se je oženil z vsiljivko. Družina Grossova je Jokaija kmalu napravila za svojega pravcatega ujetnika. Prepovedali so mu, zapuščati sobo, strežajem v hiši pa je bilo naročeno, naj njegova naročila prezirajo in ga zanemarjajo. Vsekakor je bil pravi čudež, da ustvarjalna sila pisateljeva tudi v teh obupnih razmerah ni usahnila. Še so žive priče — od njih je Georg Olah dobil dobršen del gradiva za svojo senzacionalno razpravo — da se je Jokai že ukvarjal z mislijo na samomor. Po petih letih pekla, ki ga je zanj pomenilo zakonsko življenje z Bello Grossovo, je umrl za pljučnim vnetjem, ki si ga je, kakor je dokazano, nakopal samo zaradi nečloveškega ravnanja svoje žene.

Potovanje ni zabava

Časi so nas prisilili, da kmalu ne bomo več čutili potrebe za potovanja v svrho razvedrila. Po svetu je v tem oziru še slabše kakor pri nas. V dunajskem dnevniku čitamo naslednje vrstice:

Potovanje je najlepše zadovoljstvo, ki sem ga sploh poznal. Dva dni prej preden sem se odpeljal na najmikavnejši košček zemlje, v Vrbo ob Vrbskem jezeru, sem kupil vozno karto. Na dan odhoda sem bil seveda pravočasno na kolodvoru. Zasedel sem prostor ob oknu v smeri vožnje in spotoma občudoval zeleno pokrajino Štajerske, videl srčkane Breže in se veselil Celovca ob Vrbskem jezeru. V Vrbi me je pričakoval hotelski sluga.

Stoj, dragi prijatelj, danes so tvoje rožnate iluzije temno pobarvane. Predvsem: potovanje se že začne s težavami. V prometnem uradu jih stoji na stotine pred teboj. Med njimi ljudje, ki hočejo vse vedeti, kar se je od ustvarjenja sveta do danes zgodilo.

Izmučeni uradnik si briše pot s čela in natihoma pošilja k vragu vsiljive poizvedovalce, ki si hočejo vse natanko zabeležiti. Vročina in soparica je tolikšna, da si želiš biti v kopalni obleki in stopiti pod hladen tuš. Kopalne obleke resda nimaš pri roki, toda mrzel tuš pride takoj. Po triurnem čakanju, ko si že prišel tik do okenca, uradnik pove, da za vlak, s katerim si hotel potovati, ni na razpolago nobenih vozovnic več.

Pa vzemimo primer, da si se dokopal do vozne karte in prišel pred odhodom vlaka na kolodvor.

Z nadaljnjimi neprijetnostmi potovanja pisec čitateljev noče razburjati, ampak jim svetuje, naj ostanejo, če potovanje ni neobhodno potrebno, kar lepo na Dunaju. Donava, pravi zbadljivec, sicer ni Vrbsko jezero, njena voda pa je prav tako mokra in lahko jadraš, veslaš in plavaš po njej po mili volji, zvečer pa spiš v svoji postelji, česar gotovo ne smemo zametavati. Tudi krasot Dunajskega gozda po piščevem zatrjevanju velika večina Dunajčanov ne pozna. Zakaj tedaj ljudje po vsej sili hočejo na počitnice daleč od doma, ko imajo v bližini vse na razpolago? Dandanes tudi zaradi vojnih časov potovanja niso zaželjena, zaključuje članek svoja izvajanja.

Dva zajca

(Iz Like)

Ličan pošlje hlapca Nikolo v mesto in mu da tri zajce za svojega mestnega prijatelja. Na potu ga sreča tovariš, ki nagovori Nikolo, da spečeta in pojesta enega zajca. Rečeno, storjeno. Nikola pride v mesto in izroči gospodu dva zajca in pismo od gospodarja.

Gospod prečita pismo in pravi:
»Prinesel si mi dva zajca.«
Nikola ga pogleda in odgovori:
»E, dva zajca.«

»Toda tvoj gospodar mi piše, da mi pošilja tri zajce.«

»E, tri zajce,« pravi Nikola.
»Pa tu sta samo dva zajca!«
»E, dva zajca.«
»A morali bi biti trije zajci!«
E, trije zajci.«

»Slišiš človek božji, tvoj gospodar mi piše, da mi pošilja tri zajce, ti pa si prinesel samo dva zajca.«

»E, dva zajca.«

Ko je gospod iz mesta videl, da Nikoli ne pride do konca, sede in napiše pismo, v katerem se gospodarju zahvaljuje za prejeta zajca in ga da Nikoli.

Nikola dene pismo v torbo in gre domov, kjer ga izroči gospodarju. Ta pa je bil pravi Ličan. Prečita pismo, pogleda Nikolo in pravi:

»Slišiš, dal sem ti tri zajce«.

»E, tri zajce,« odgovori Nikola.

»Tu pa mi piše gospod, da si mu izročil samo dva zajca.«

»E, dva zajca.«

»O, ti lopov, potem si med potjo gotovo enega spekel in pojedel.«

Nikola se posmeje, pokima in pravi:

»To ti ga poglej, ugane, kakor da bi s puško pomeril! A oni iz mesta je več ko pol ure mučil sebe in mene, pa ni uganil!«

Kadar so zveri nervozne

Velik cirkus, ki gostuje v Botozaniju na Madžarskem, je imel zadnjič nesrečen dan. Podoba je bila, kakor da se je prebivalcev njegovega precej razsežnega zverinjaka lotila pravcata nervoznost. Najprej je star lev pograbil enega izmed čuvajev za roko tako krepko, da mu je moral krotilec velike vile, ki jih uporabljajo v zverinjakih, zariniti v glavo. Paznika so prepeljali v bolnico, a je kmalu potem umrl za poškodbo. Ni se še hiša pomirila zaradi te nezgode, pa se je neki kmet, ki je bil med gledalci, neprevidno tako približal leopardovi kletki, da ga je leopard zgrabil za roko in mu jo odtrgal. — Na dnevnem redu predstave je bila točka z udomačenim medvedom. Krotilec je v cirkusu s svojim medvedom že nešteto krat z uspehom izvedel tudi lepše in težje programe, ta dan pa je bila mrcina očitna slabo volje ali se je bog ve zakaj odločila, da ne sodeluje več. Ko je krotilec sredi igre skočil čez pregrajo, ga je medved na lepem šavsnil za nogo tako hudo, da je mož kriknil od bolečine, nato pa se je nezavesten zgrudil sredi arene. Zabava, zavoljo katere je občinstvo privrelo v cirkus, je bila na ta način dodobra pokvarjena in ljudje so panično preplašeni zapustili pozorišče.

Celso Mario Garatti:

Komediograf

Nisem hotel postati komediograf.

Gledališče ljubeče občinstvo mi prireja, kadar me sreča, ganljive demonstracije simpatij. Podjetniki pa, ki oddajajo oder izučenim opicam za drag denar, me zasipavajo z dijamanti in zefiri.

Nasprotno pa me kritiki niti ne pozdravljajo. Nikakor mi ne morejo odpustiti, ker sem jih pripravil do tega, da ne morejo reči slabe besede o meni.

Pa naj bo.

Ugaja mi, da vsak po svoje živi in ravna naključja svoje usode, kakor mu je najbolj všeč.

Predvsem pa mi ugaja, da me svet ne opravlja, odnosno da ve, če me že opravlja, da bo opravljanje na vsakem oglu poplačano z brcami.

Jaz lahko to storim: komediograf ne.

On da življenje osebam, ki morajo govoriti le, kakor on hoče, in sam bog ve, kako trpijo.

So to nenavadne, na splošno strahotno odločne osebe, ki izblebetajo največje duhovitosti, kakor da bi pile kozarec vode.

Okrog njih nastopajo osebe postranskega pomena, polne napak: tisti, ki jeca; tisti, ki je slep in hodi okrog s harmoniko in psom; in tisti, ki ima okrog vratu zavezano rdečo ruto in pljuva po tleh. Imenujejo se štatisti.

Toda resne osebe vzbujajo večje zanimanje.

Skoraj zmeraj se pripeti, da ena izmed teh oseb, orjaški mladenič, reče dozorelemu možu, ki je na splošno znanstvenik:

»Nu, da! Sem ljubček vaše žene.«

Zreli mož, ki je na splošno znanstvenik, bi imel blazno željo, odgovoriti:

»In jaz sem ljubček vaše! Zato imejte mojo ženo, kolikor sploh morete, ker sicer ne bom mogel zdoma, ne da bi me videla, in vse pojde rakom žvižgat.«

Da, tako reče, pa ga zmeraj zadrži šepetalec ,ki mu obupano daje znamenja in šepeta: »Take žalitve se operejo s krvjo!... Take žalitve se operejo s krvjo!...

Tedaj požre slino in reče: »Take žalitve se operejo s krvjo!«

Toda vidi se, da mu je neprijetno.

In tudi v finalu, ko se žena vrne in reče neutešljivo:

»Upala sem, da bo konec najini revščini!... Šla sem h komendatorju! Imenoval bi te bil za generalnega direktorja banke.«

»Dobro, Lucija, dobro.«

»Toda hotel je, da jaz —«

On nikakor ne bi hotel reči:

»Lucija! Svetnica moja! Kaj je beda v bližini tvoje ljubezni?! Jutri začneva novo življenje!« (Zastor pade.)

Ne! On bi hotel reči:

»Toda, neumnica, po kaj si vendar šla?! Ali resnično verjameš, da komendatorji delijo mesta zastonj? Ali ne več več, česa te je naučila mati, ko si bila še dekle?!«

V resnici pa ne more. In tako trpi, da že v najmlajši dobi zboli na jetrih.

Evo, zakaj je on prvi, ki bo govoril slabo o avtorju. In njemu sledijo kritiki in občinstvo.

Evo, zakaj nisem hotel postati komediograf in tudi ne bom postal.

Mula spada tudi ob Severnem ledenem morju med nepogrešljive sodelavce vojakov osnil sil: Pri podkovaču (levo) — Mula in gonjač se dobro razumeta

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.